

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska tedajna celoletna 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnice: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje ital. izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A.

SILOVENE

NAROČITE SLOVENEVO KOLEDAR ki bo najlepša knjiga letošnjega leta! Za naročnike naših listov bo stal le 20.- LIR

redelja in dneva po prazniku. Kopitarjeva 6, Ljubljana. Amministratore Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Bollettino No 919

Basi aeree nemiche intensamente battute

10 velivoli nemici distrutti — Oltre 200 nemici fatti prigionieri

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

In Cirenaica puntate di reparti corazzati nemici sono state respinte.

Nel settore tunisino colonne avversarie sostenute da mezzi blindati venivano arrestate e perdevano molte camionette.

Un attacco delle forze dell'Asse ha portato alla conquista di una importante posizione: alcuni carri armati anglo-americani sono stati distrutti.

Sono stati presi oltre 200 prigionieri tra cui 21 ufficiali.

Malgrado sfavorevoli condizioni atmosferiche nostre formazioni di bombardieri hanno intensamente battuto gli aerodromi algerini distruggendo al suolo 4 apparecchi e centrando attrezzature portuali e depositi vari.

Un velivolo è stato abbattuto da cacciatori tedeschi nel cielo cirenaico.

Aerei britannici sgancavano numerose bombe su Tripoli causando lievi danni; 21 morti e 43 feriti tra gli abitanti, un apparecchio colpito dalla difesa contro-aerea si è infranto al suolo.

Una nuova incursione, attuata questa notte sulla città di Torino, non ha causato danni rilevanti.

Un bombardiere veniva centrato dalle artiglierie precipitando nei pressi di Nichelino. Altri tre apparecchi nemici sono stati abbattuti durante la precedente incursione.

Le vittime del precedente attacco aereo ammontano complessivamente nella popolazione civile a 15 morti e 22 feriti.

Vojno poročilo št. 919

Hudi napadi na sovražna letališča

10 sovražnih letal sestreljenih — Nad 200 sovražnikov ujetih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Cirenajki so bili odbiti sunki sovražnih oklepnic.

Na tuniškem odseku so bile zadržane nasprotna kolona, ki so jih podpirala oklepna sredstva ter so zgubile mnogo vozil. Napad Osnih sil je privedel do zavzetja važne postojanke. Nekaj anglo-ameriških tankov je bilo uničenih. Prijetih je bilo tudi nad 200 ujetnikov, med njimi 21 častnikov.

Navzlic neugodnim vremenskim razmeram so skupine naših bombnikov hudo tolkle alžirsko letališča, uničile 4 stroje ter zadelo pristaniške naprave ter važna skladišča.

Nad Cirenajko so nemški lovci zbili no letalo.

Angleška letala so zmetala številne bombe na Tripolis, ki so povzročile lažjo škodo, med prebivalstvom pa je bilo 21 mrtvih in 43 ranjenih. En stroj, ki ga je zadelo protiletalska obramba, je tresel na tla.

Nov napad, izveden zadnjo noč na mesta Torino ni povzročil pomembne škode. En bombnik, ki ga je zadelo topništvo, je tresel na tla blizu Nichelina. Nadaljnji trije sovražni stroji so bili sestreljeni med prejšnjim napadom. Žrtve prejšnjega letalskega napada znašajo skupno med civilnim prebivalstvom 15 mrtvih in 22 ranjenih.

Seja francoske vlade

Vichy, 28. novembra AS: Predsednik Laval je prvič potem, ko je dobil od državnega načelnika povečana pooblastila, predsedoval seji ministrskega sveta. Na seji so prebrali Hitlerjevo pismo maršalu Petainu ter pismo, ki ga je nemški zunanji minister von Ribbentrop poslal Lavalu. Državni podtajnik za mornarico, letalstvo in vojno so poročali o pogojih, pod katerimi so začeli razorožitev. Državni podtajnik za kolonije je poročal o okoliščinah, v katerih je generalni guverner Boisson v nepokorščini do maršalovih navodil stopil na stran severnoafriških odpadnikov. Nato je vlada sklenila, da se admiralu Darlanu in generalu Giraudu odvzame francosko državljanstvo.

Nove volitve v Turčiji

Ankara, 29. novembra AS: Zakonodajna moč turške narodne skupščine preneha začetek prihodnjega junija. Ker pa mora biti takrat že sprejet novi državni proračun, se v nekaterih političnih krogih govori, da bo narodna skupščina decembra, kakor bodo takoj volitve za novo skupščino. O tem so razpravljali predvčerajšnjim na zborovanju vodstva ljudske stranke v Ankari. V političnih krogih se zatrjuje, da bi se turška vlada rada zaradi razvoja mednarodnega položaja izognila volitev v poletju. Zato je verjetno, da bo skupščina razpuščena pred potekom njene zakonodajne moči.

Uspešni protinapadi v donskem kolenu

Vsi sovjetski napadi so bili odbiti in sovražnik je zgubil zopet 195 oklepnih vozil — Od 15. novembra so italijanske in nemške sile pred obalami Severne Afrike potopile 23 trgovskih ladij s 165.000 tonami, 11 drugih verjetno potopile, 65 s 398.000 tonami pa poškodovale — Poleg tega je bilo uničenih 5 križark in 5 rušilcev, poškodovani pa dve oklepnici, tri letalonosilke in 28 križark

Hitlerjev glavni stan, 30. novembra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Vzhodnem Kavkazu so se ponovni sovražni napadi zrušili s težkimi izgubami za sovražnika. Od 27. novembra dalje je bilo v teh obrambnih bojih uničenih 60 sovražnih oklepnih vozil. Lovska letala so sestrelila 5 sovražnih letal.

V Kalmiški stepi so prodrli nemški motorizirani oddelki proti sovjetskimi zvezam v zalidju in so uničili skladišča ter razpršene bojne oddelke.

Med Volgo in Donom so oddelki v tesnem sodelovanju z močnimi letalskimi silami znova odbili močne oklepne in pehotne napade.

V Stalingradu samo krajevno bojno delovanje.

Lastni protinapadi v velikem Donskem kolenu so bili uspešni. Letalski napadi proti železniškim napravam ob srednjem Donu so se nadaljevali in je bilo pri tem več transportnih vlakov težko zadetih.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča in na ozemlju ob Ilmenskem jezeru so bili zopet odbiti vsi sovražni napadi. 135 oklepnih vozil je bilo uničenih.

V Cirenajki so nemško-italijanske čete odbile sunke sovražnih oklepnih sil. Letalski napadi so bili podnevi in ponoči usmerjeni proti britanskim poljskim taboriščem in motoriziranim silam.

Bojna letala so na ozemlju Tunisa bombardirala sovražne kolone in jim povzročila znatne izgube v težkem orožju, vozilih in oklepnih sredstvih.

V vzhodnem Sredozemlju je nemški lovec za podmornico pod poveljstvom mornariškega poročnika Kleinea z zaletom potopil ob Angležev prevzeto prejšnjo grško podmornico »Triton« in ujel posadko.

Nad zasedenim zapadnim ozemljem in nad Rokavskim prelivom je bilo sestreljenih 7 britanskih letal.

Nemški lovci so nadaljevali svoje podnevne prodore proti južni angleški obali in so z uspehom obstreljevali železniške naprave.

Odkar je bilo 15. novembra objavljeno posebno poročilo o velikih uspehih italijanskega in nemškega letalstva ter italijanske in nemške vojne mornarice proti britansko-ameriški invazijski brodovju pred obalami severne Afrike, so se ti uspehi še znatno povečali. Skupno je bilo v času od 7. do 25. novembra v severnoafriških lukah in obalnih vodah severne Afrike potopljenih 23 trgovskih in transportnih ladij s skupno 165.000 tonami. 11 trgovskih in transportnih ladij s skupno 100.000 tonami je bilo tako težko poškodovanih, da so bile po vsej verjetnosti prav tako potopljene. 65 ladij s skupno 398.000 tonami je bilo poškodovanih, en del med njimi tako težko, da je mogoče računati, da bodo za dalj časa izločene.

Izmed bojnih ladij sta bili dve sovražni oklepnici poškodovani, tri letalonosilke poškodovane, med njimi ena zelo težko, 5 križark uničenih, 5 rušilcev in ladij za spremljavo uničenih, 28 križark, rušilcev in drugih ladij za spremljavo pa poškodovanih. Razen tega so skoraj vsakodnevni letalski napadi povzročili v pristaniških napravah severne Afrike veliko razdejavanje in velike požare, pri čemer je bilo mnogo dragocenega oskrbovalnega materiala uničenega.

Konec francoske vojne mornarice

Kako se je francoska mornarica razpršila po svetu - Koliko ladij je bilo v Toulonu

Lisbona, 30. nov. AS. Neka ameriška poročevalska agencija je objavila poročilo, dobljeno v anglo-ameriškem afriškem poveljstvu, da so bili poveljniki francoske mornarice v Toulonu v stalni zvezi z Darlanom, ki je skušal po svojem izdajstvu primamiti tudi vse francoske brodovje. Pobež so poveljniki skrbno pripravili in ladje so ravno mislile uiti, ko so sile Osi nenadoma posegle vmes. Ameriški listi pretakajo krockodilske solze nad tem žalostnim dogodkom, ki so ga zagrešili ljudje, katere imata v službi London in Washington. Toda jasno je, da je njihova žalost nastopila zaradi tega, ker se jim ni posrečilo spraviti pod svoje okrilje francoskih ladij, za kar so se trudili z vsemi mogočimi spletkami že čeli dve leti.

Stockholm, 30. nov. AS. Švedski dopisniki v Londonu pravijo, da so nemške in italijanske čete zasedle Toulon ravno ob pravem trenutku, da so lahko še preprečile tajne dogovorjene načrte med toulonskim poveljstvom francoske mornarice in zavezniškim poveljstvom. Francoske brodovje je namreč ponoči hotelo odpluti proti Oranu. Zavezniške ladje so jim že šle do pol poti nasproti in so hotele francoske ladje spremiti do atlantske obale.

V Londonu se tolažijo s trditvijo, da se po francoskem »Scapa Flow« sile Osi v Toulonu niso mogle okrepiti in nadomestiti genovskega pristanišča, ki je bilo po zadnjem bombardiranju poškodovano.

Madrid, 30. nov. AK. Španski listi poudarjajo, da je Francija po namerni potopitvi ladij v Toulonu zdaj ostala brez brodovja. Francija ni več pomorska sila zaradi izdajstva nesposobnih mož, ki niso mogli razumeti potrebe po edinstvi in prave koristi francoske domovine.

Berlin, 29. nov. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so na rednem odseku donekega bojišča nemška ter italijanska bojna letala hudo napadla sovražni promet na železnicah in cestah ter nekatere kraje, kjer so se zbirale boljševoške čete

Vladar in Duce za albansko 30 letnico

Tirana, 28. novembra. AS. Tridesetletnico proglasitve albanske neodvisnosti so svečano praznovali po vsej Albaniji. V Tirani se je praznični dan pričel z 21 topovskimi strelji. Letala so krožila nad mestom in odvrгла listke, ki so proslavljali veliko Albanijo, Kralja in Cesarja ter Duceja. Ob 8.30 so bile verske ceremonije istočasno v muslimanskem, pravoslavnem in katoliškem svetišču. Prisostvovali so visoki civilni in vojaški dostojanstveniki.

Ljudstvo se je zbiralo v množicah na cestah in trgih prestolnice, kjer so se odražale barve zastav in praporov. Množica, predstavniki in vsa šolska mladina so se zbrali končno na Skanderbegovem trgu in na Cesti imperija.

Ob 9.30 se je pojavil na konju Kraljev namestnik v spremstvu predsednika vlade, predsednika Višjega fašističnega korporativnega sveta ter generala Gianninija, predstavnika vrhovnega poveljstva oboroženih sil v Albaniji in drugih generalov. Ko je pregledal čete, ki so bile razvrščene na Cesti imperija, je Kraljev namestnik prisostvoval dviganju zastave, ki se je odigralo na Skanderbegovem trgu med ploskanjem množice.

Sledil je mimohod vojaških oddelkov tiranske garnizije, ki jim je bil na čelu poveljujoči general, takoj nato pa oddelki albanske Liktorske mladine. Po paradi se je storil sprevod, ki so mu bili na čelu prefekt, zvezni tajnik, izredni komisar prestolnice in druga mestna oblastva. Sprevod se je na Skanderbegovem trgu usmeril proti sedežu namestništva, kjer je bila razvrščena šolska mladina. Po vztrajnem pozivanju množice se je pojavil na balkonu Kraljevi namestnik, ki so ga sprejele živahne ovacije za Kralja in Cesarja ter Duceja. Namestnik je imel nato v albanski govor, v katerem je poveljeval žrtve italijanskih

za napad. Na železniških napravah ter na nekaterih postajah je bilo povzročeno veliko razdejavanje. Pokončanih ali težko poškodovanih je bilo tudi 6 sovjetskih vlakov, polnih vojakov in streliva. Sovjeti so zgubili tudi veliko avtomobilskih vozil.

in albanskih junakov, ki so se borili za neodvisnost in svobodo albanskega ljudstva, ki so sedaj zagotovljene po slavni Savojski dinastiji.

Sledil je uradni sprejem v namestniški rezidenci, ki so se ga udeležili vsi visoki civilni, vojaški in cerkveni hierarhi. Predsednik vlade je izročil Kraljevemu namestniku v imenu vlade in predstavnikov vseh pokrajin spomenico s čestitkami ter ga prosil, naj bi Vel. Kralju in Cesarju tolmačil čustva zvestobe in vdanosti albanskega ljudstva, ki je prepričano, da je pod zaščito Savojske hiše deležno najboljših usod.

Ekse. Jacomini je odgovoril z zahvalo in prebral sledečo brzojavko Kralja in Cesarja: »Prijetno nam je obrniti se na vrlo albansko ljudstvo ob tridesetletnici njegove neodvisnosti. Ponosni in zvesti Albanci, ki so združeni pod Skanderbegovim praporom in krepi po svoji tisoletni vojaški tradiciji, bodo znali ohraniti in če bo potrebno, braniti svojo etniško celotnost ter sveto narodno pravico, ki smo jih sankcionirali z našim Statutom. Goreče čestitke, ki jih pošiljamo ob tej svečani priliki vsem Albancem, naj bodo jamstvo in zagotovilo za njih svetlo bodočnost ter poseben znak naše stalne, čuječe skrbi. Viktor Emanuel.«

Predsednik ministrskega sveta je imel nato po tiranskem radiu svečan nagovor. Popoldne je prefekt sprejel konzularni zbor. List »Tomorric« je izšel popoldne v posebni izdaji s poročilom o manifestacijah. Največji poudarek je dal sledeči Duceji: »Proslava tridesete obletnice albanske neodvisnosti, ki nas je doletela v borbi za svobodo narodov, je nadvse značilna. Italijansko-albanska zveza je dala neodvisnosti škipetarskega naroda novih sil. Jutrišnja zmaga bo mogla samo potrditi najvišjo usodo obeh naših dežel v svetu, ki ho temelji na miru in pravici.«

Hrvatska spoznava korporativni ustroj Italije

Zagreb, 29. nov. AS. Na sedežu delegacije PNF je bil prvi tečaj za korporacijske študije, kateremu bodo sledila predavanja italijanskih znanstvenikov o ustvaritvah fašistične Italije na korporativnem področju. Tečaj je organiziran na pobudo in s sodelovanjem delegacije PNF in hrvatskih sindikalnih organizacij, na čelu katerih je podtajnik profesor Seitze. V okviru italijansko-hrvatskih kulturnih odnosov je tečaj izreden dogodek. Udeležujejo se ga vsi voditelji ustaških sindikalnih organizacij ter dijaki, vpisani v tečaju za socialne študije, ki ga je ustanovil nedavno podtajnik za korporacije.

Prvo predavanje je imel nacionalni svetnik Carlo Alberto Biggini, rektor univerze v Pisi, ki ga je predstavil šef delegacije PNF, nacionalni svetnik Balestra, ki je rekel, da je vesel, da imajo Hrvati priložnost spoznati fašistične sindikalne organizacije, kajti globlje epoznavanje teh organi-

zacij bo gotovo prispevalo k tesnejšemu italijansko-hrvatskemu sodelovanju.

Po zanesenih besedah tajnika Seitzeja je prof. Biggini jasno in zanimivo predaval o italijanski korporativni in sindikalni ureditvi. Po izčrpnih debata, katere so se udeležili mnogi funkcionarji in voditelji hrvatskih poklicnih organizacij, je nacionalni svetnik Biggini povzel debato ter pojasnil temeljne značilnosti italijanske sindikalne ureditve in zlasti elemente splošnega značaja fašističnega korporativizma.

V italijanskem kulturnem zavodu je bil nato sestanek številnih hrvatskih pravnikov ob navzočnosti italijanskega ministra Casertana, generalnega konzula, drugih italijanskih zastopnikov in hrvatskega pravosodnega ministra. Nacionalni svetnik Biggini je na važnem zborovanju obsirno oertal nekatere zanimive reforme fašističnega prava. Sledila je dolga debata, katere so se udeležili profesorji in sodniki. Nacionalni svetnik Biggini je zaključil zborovanje in objevil v debati duha in prakso fašistične zakonodaje.

Tudi letos bodo polnočnice popoldne

Vatikan, 30. nov. AS. Ker se okoliščine letos niso prav nič spremenile, bodo tudi za letos ostale v veljavi določila papeške kurije z dne 1. decembra 1940. V smislu teh določil bodo v krajih, kjer veljajo odredbe o zatemanju, polnočnice že lahko popoldne, tako da bodo končane že pred začetkom časa za zatemanje. Verniki bodo lahko prejeli sveto obhajilo, če bodo prej štiri ure teš. Tisti, ki se bodo udeležili te svete maše, bodo s tem zadostili svoji verski dolžnosti, ki so jo dolžni opraviti na božični dan. Duhovniki, ki bodo brali svete maše to popoldne, bodo brali na božični dan le še dve maši.

Angleži zasedli otok Riunion

Vichy, 30. nov. AS. Podtajnik za kolonije je včeraj zjutraj objavil, da so se britanske sile izkrcale na otoku Riunion pri Madagaskarju. Med izkrcanimi četami se nahajajo tudi južnoafriške čete. Angleži so zasedli glavno mesto St. Denis.

Potres v Turčiji

Ankara, 29. nov. AS. Zadnje dni je bil velik potres v industrijski pokrajini Balicesti v severozahodni Anatoliji. Popolnoma je bilo uničenih 800 hiš, 200 hiš pa je bilo zelo poškodovanih. Doselej je bilo ugotovljenih 473 smrtnih primerov. Nobenega sledu še nimajo o 200 ljudeh.

Alarm v San Franciscu

Buenos Aires, 30. nov. AS. Izvedelo se je, da je bil nocoj v San Franciscu dan znak za alarm.

Visoki komisar sprejel upravitelje slovenskih šol

Ljubljana, 29. novembra.

Predvčeršnjim ob 11. je Visoki komisar v vladni palači ob navzočnosti šolskega komisarja sprejel upravitelje slovenskih šol glavnega mesta in pokrajine.

Visoki komisar je poudarjal naloge šole tudi z ozirom na sedanjí politični položaj v pokrajini. Preciziral je potem nujnost, da mora slovenska šola predstavljati elemente sodelovanja in biti zato odločno usmerjena v tem smislu napram fašistični Italiji.

Predpisi za potniški promet na cestni železnici

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, določa:

Cl. 1. — Vstop v vozove mora biti izključno zadalj. Izhod spredaj.

Cl. 2. — *Pravico do brezplačne vožnje* na tramvajskih vozovih imajo: a) funkcionariji javne varnosti, častniki Kr. karabinierjev, agentov javne varnosti, Kr. finančne straže, prostovoljne milice za narodno varnost, neglede na število;

b) podčastniki in apuntati Oboroženih sil in Kr. karabinierjev; podčastniki in agenti javne varnosti; podčastniki in apuntati Kr. finančne straže in financariji, podčastniki in agenti varnostne straže; podčastniki in vojniki prostovoljne milice za narodno varnost; po dva za voz in z dolžnostjo zavzeti stojišče;

c) uradniki in poduradniki finančne kontrole bivše Jugoslavije prav tako kot določa a) in b).

Za *brezplačno vožnjo* na mestni cestni železnici se morajo tisti oficirji in podoficirji, ki so v civilu, izkazati s posebno legitimacijo, iz katere mora biti razvidna pravica do brezplačne vožnje;

d) funkcionariji Uraza za civilno motorizacijo Visokega komisariata, določeni za nadzorstvo obratovanja cestne železnice, morajo imeti izkaznico, ki jo je izdal urad, kateremu so podrejeni;

f) gasilci, le kadar so v uniformi;

g) osebe cestne železnice, ki ima že po določbah brezplačno vožnjo;

h) potniki, ki imajo legitimacijo, katero je izdal ravnateljstvo mestne cestne železnice.

Cl. 3. Cl. 9 odredbe od 28. marca 1942/XX, št. 60 ostane v veljavi in prepoveduje izdajanje brezplačnih izkaznic za vožnjo na tramvaju Mestni cestni železnici v Ljubljani, brez posebnega dovoljenja Visokega komisariata.

Prošnje za te brezplačne izkaznice se morajo vlagati na Uraza za civilno motorizacijo, kateremu je podrejena Mestna cestna železnica.

Cl. 4. Potnik mora na zahtevo pokazati vozovnico, če pa ima izkaznico za svobodno vožnjo, jo mora za nadzorstvo pokazati uslužbenemu osebju.

Cl. 5. Kdor potuje brez vozovnice ali z neveljavno vozovnico ter se je skušal na kakršen koli način odtegniti plačanju vozovnic, bo kaznovan z denarno globo dveh lir.

Nova uredba glede prodaje avtomobilskih vozil

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, odreja:

Cl. 1. — Prodaja in sprememba posesti na kakršen koli naslov z napisno tablico opremljenih in matrikuliranih avtomobilskih vozil v Ljubljanski pokrajini sta dovoljeni samo v korist oseb, ki bivajo v Ljubljanski pokrajini, ali ustanov, ki imajo svoj sedež v Pokrajini sami.

Cl. 2. — Visoki komisar bo mogel v izjemnih primerih in po motivirani izjavi Uraza za civilno motorizacijo z lastno odločitvijo avtorizirati prodajo, oziroma prenos posesti tudi izven primerov, ki jih predvideva prejšnji člen.

Cl. 3. Akti prodaje ali prenosa posesti, ki so v tej stvari izvršeni v nasprotju z odredbami prejšnjih členov, so neveljavni.

Urad za civilno motorizacijo pri Visokem komisariatu in Javni avtomobilski register Ljubljanske pokrajine ne bosta mogla pripustiti v izvršitev aktov prodaje ali prenosa posesti v korist oseb ali ustanov, ki niso v posesti rekvizitov, o katerih govori člen 1. te odredbe, in avtorizacijskega dekreta, ki ga predvideva prejšnji člen. Dekret sam se mora priključiti aktom, ki jih hrani Urad za motorizacijo pri Visokem komisariatu.

Cl. 4. Ta odredba stopi v veljavo z dnem svoje objave v »Službenem listu« Ljubljanske pokrajine.

Sprememba voznega reda

1. decembra t. l. bo vlak št. 709 odhajal iz Ljubljane eno uro prej, to je ob 16.10, ter bo prihajal v Trieste ob 20.25.

»Slovenčev koledar«

bo za mesto in za deželo!

Ekse, Grazioli je nato navedel razne težkoče, ki so nastale zaradi posebnega položaja ozemlja glede rednejšega funkcioniranja šolskega delovanja in je omenil tudi podporno delavnost v prid gojencev s strani Visokega komisariata, kakor s strani Zveznega poveljstva italijanske liktorske mladine v Ljubljani.

Ob koncu se je spomnil slavno padlih pripadnikov Oboroženih sil in vseh slovenskih žrtev komunističnega barbarstva ter poslal plameteč pozdrav Kralju in Cesarju ter Duceju.

Kdor skače na voz, ko se premika, ali z voza, kdor se vozi na stopnicah ali se obeša na voz, bo kaznovan z globo 50 lir.

Denarna globa, o kateri je govor v prvem odstavku tega člena, bo priključena takoj vozovnici in potnik bo moral v redu plačati svojo vozovnico.

Cl. 6. Osebe je obvezano, da ustavi voz in zahteva, če treba tudi s posegom javne sile, da morajo izstopiti vsi potniki, ki potujejo neredno.

Gospodarstvo

Italijansko-nemški gostinski odbor. Te dni so se začela v Rimu posvetovanja italijansko-nemškega gostinskega odbora, ki obravnavajo vprašanja tujkega prometa in gostinskih obratov v medsebojnem odnosu.

Podaljšanje dovoljenj za uvoz iz držav, s katerimi obstajajo splošni sporazumi. Izšel je odlok ministrstva za izmenjavo in valute, ki podaljšuje vsa dovoljenja za uvoz iz držav, s katerimi obstajajo splošni klirinški sporazumi, do konca tekočega leta.

Italijansko-grško-nemški sporazum. V Berlinu je bil podpisan nov klirinški sporazum med Grčijo in Nemčijo, po katerem se odpre za nov uvoz iz Nemčije in izvoz iz Grčije v Nemčijo nov poseben klirinški račun. Za Italijo pa obstaja že nekaj časa posebna družba za promet z Grčijo. Glede zvišanja cen je to delo prepuščeno posebnim italijansko-nemško-grški komisiji v Rouenju.

Reorganizacija ministrstev na Hrvaškem. Nedavno je hrvatska vlada ustanovila v okvirju posameznih ministrstev posebna glavna ravnateljstva, ki jih imenuje Poglavitnik. V ministrstvu za narodno gospodarstvo bodo ustanovljena naslednja glavna ravnateljstva: glavno ravnateljstvo za kmetijstvo, ki se bo brigalo za zadeve prejšnjega kmetijskega ministrstva, nadalje bo ustanovljeno glavno ravnateljstvo za obrt, industrijo in trgovino, ki bo vodilo posle prejšnjega trgovskega mi-

Iz Hrvaške

Teden slovaške kulture v Zagrebu. »Hrvatsko-slovaško društvo« v Zagrebu je organiziralo teden slovaške kulture, ki traja od 29. novembra do 6. decembra. Vsi dnevi tega tedna, ki hoče poglobiti kulturne stike med NDH in Slovaško, bodo izpolnjeni z raznimi kulturnimi prireditvami. Predvsem bo vsak dan v tem tednu po eno predavanje, posvečeno Slovaški. Predavanja bodo v zagrebškem radiu. Razen tega bo hrvatsko državno gledališče uprizorilo dve slovaški operi, v katerih bosta nastopila v glavnih vlogah slovaška operna pevka Hubova Kišonova in Stefan Hodža. Hrvatski glasbeni zavod bo priredil koncert »Bratislavskega komornega združenja, hrvatska drama bo uprizorila slovaški gledališki komad »Kariera« od slovaškega pisatelja Stodole.

Predavanje o grbih hrvatskih mest. Vseučiliški profesor dr. Dabinović je imel te dni v Zagrebu predavanje o grbih posameznih hrv. mest.

Delavske kuhinje v NDH. Hrvatska delavska zveza je pričela v vseh večjih hrvatskih mestih ustanavljati delavske kuhinje, v katerih se lahko hrani delavstvo. Te kuhinje so posebno dobro obiskane v samem Zagrebu, zatem pa v Sarajevu in Osijeku.

Sneg v Bosni. Hrvatsko časopisje poroča, da je prejšnji teden skoraj po celi Bosni zapadel sneg. V Sarajevu je bila snežna plast visoka 40 cm ter so vozovi cestne električne železnice pričeli voziti s precejšnjo zamudo, ker so morali po mestu najprej očistiti proge. Po vseh krajih je pritisnil že tudi precejšen mraz.

V Brezovici dogotavljajo samostansko poslopje. Poleg ostalih ženskih redov bodo sedaj prišle na Hrvatsko tudi karmeličanke, ki bodo imele svoj samostan v Brezovici. Samostansko poslopje sedaj dogotavljajo ter se bodo karmeličanke v njem lahko kmalu naselile. V samostanu bo tudi kapelica, ki bo dostopna tudi ostalim vernikom. Sredi kapelice bo grobnica, v katero bodo pokopavali zagrebške nadškofe in škofe, ker je grobnica v zagrebški katedrali že polna. Grobnica za karmeličanke bo pa na samostanskem vrtu.

Cl. 7. Kdorkoli poškoduje na kakršen koli način vozove, bo kaznovan z globo do 200 lir, poleg tega pa bo moral povrniti stroške povzročene škode.

V spornem primeru sme krivec plačati globo do 20 lir.

Plačilo te kazni oprosti krivca od sestavka policijskega zapisnika o prestopku.

Cl. 8. Na tramvaju se ne smejo voziti pijani ali z vidno gnusnimi boleznimi prizadete osebe. Poleg tega se ne smejo na tramvaju voziti nesnažne osebe, ki bi zaradi nesposobne obleke kakor koli mogli nadlegovati ali škodovati drugim potnikom. Od vožnje so izključeni tudi taki, ki se ne bi hoteli podrediti zapovedim uslužbenega osebja.

Potniki, ki so jih odstranili iz voz, nimajo pravice do povrnitve cene za vožni listek.

Cl. 9. Ta odredba stopi v veljavo 1. decembra 1942-XXI.

Objava

Visoki komisar je odredil, da bodo od 18. decembra 1942-XXI izdane enotne mestne vozovnice za vojake (narednike, podnarednike in vojake in temu ustrežajoči čini), ki bodo veljale 0,30 L za vsako vožnjo.

Ministrstva. Namesto prejšnjega ministrstva za gozdove in rudarstvo je bilo ustanovljeno glavno ravnateljstvo za gozdove, poleg tega pa še posebno glavno ravnateljstvo za rudnike. Tako imamo sedaj že 4 glavna ravnateljstva, poleg tega pa bo ustanovljeno še peto ravnateljstvo za ljudsko prehrano. Urad za toritev cen in med pridre pod ravnateljstvo za obrt, industrijo in trgovino. Iz ravnateljstva za kmetijstvo je bilo nadzorstvo nad ribolovom v gorskih vodah preneseno v ravnateljstvo za gozdove. Prometno ministrstvo je odstopilo javna dela notranjemu ministrstvu, tako da so mu ostale še pošte in promet. V finančnem ministrstvu ni bilo nobenih izprememb. Glavne ravnateljstvo nadzoruje pristojni minister, ki tudi predlaga zakonske osnutke in jih zastopa. Če gre za vprašanja njih resorjev, so tudi glavni ravnatelji klicani na ministrske seje. Poleg glavnih ravnateljstev so lahko imenovani še državni tajniki, ki delajo kot pomočniki ministri, tudi ti lahko sodelujejo pri sejah vlade, kadar so pozvani. Vsekakor pa lahko glavni ravnatelji postanejo tudi državni tajniki.

Mednarodna banka v Zagrebu, ki je bila nedavno ustanovljena, zvišuje glavnico od 0,75 na 10 milij. kun.

Naročite »Slovenčev knjižnico«!

Zadušnice za pok. dr. Trumbičem. Ob četrti obletnici znanega hrvatskega politika pok. dr. Ante Trumbiča je bila v sredo, dne 18. t. m. v zagrebški katedrali za pokoj njegove duše slovesna zadušnica, ki jo je služil hrvatski mitropolit in zagrebški nadškof dr. Stepinac. Zadušnici so prisostvovali člani hrvatske vlade, ustaških organizacij ter zastopniki raznih hrvatskih kulturnih in prosvetnih ustanov. Navzoča je bila tudi pokojnikova vdova z ostalimi člani pokojnikove družine.

Stalna Meštrovičeva razstava v Zagrebu. Iz sedanega umetniškega paviljona na Zrinjevcu so prenesli vse Meštrovičeve umetnine v umetnikov paviljon na Josipovcu, kjer nameravajo ustanoviti stalno razstavo Meštrovičevih umetnin.

Preureditev hrvatskega državnega prirodoslovnega muzeja. Hrvatski državni prirodoslovni muzej, ki je bil ustanovljen pred kakimi sto leti, ima več zelo bogatih zbirk. Posebno zbirka faune Adrijskega morja spada med najpopolnejše zbirke na svetu. Sedanjí muzejski prostori pa za potrebe te znanstvene ustanove ne zadostajo več ter se je zato hrvatska državna prosvetna oblast odločila zgraditi sedem novih muzejskih stavb, ki bodo stale v Varaždinski ulici. V eno teh poslopij se bo pozneje preselil tudi prirodoslovni muzej.

Na sedanji umetniški razstavi v Zagrebu, ki so jo odprli prejšnjo nedeljo, razstavljajo naslednji slikarji: Ivo Auer, Ljubo Babič, Zenaida Bandur, Vladimir Becić, Ferdo Bir, Bruno Bulić, Stefa Canki-Pačić, Josip Crnobori, Marijan Detoni, Ivan Džanić, Vladimir Filaković, Stjepan Galečić, Vilko Gecan, Ivan Generalić, Oton Gliha, Hinko Gudac, Krsto Hegedušić, Željko Hegedušić, Josip Horvat-Medjmurac, Vladimir Jelić, Ante Kaštelančić, Anton Kirinčić, Joža Kljaković, Dušan Kokotović, Slavko Kopač, Branko Kovačević, Edo Kovačević in drugi. Od kiparjev razstavljajo predvsem Anton Augustinčić, Ivan Meštrović, Frano Kršinić in drugi. V vsem razstavlja 57 slikarjev in 13 kiparjev.

Nemški tečaj za sarajevske časnikarje. Podružnica zagrebške nemške znanstvene akademije v Sarajevu je uvedla posebno nemške tečaje za tamošnje hrvatske časnikarje.

Zagreb šteje danes okoli 300.000 prebivalcev. Ob nedavni proslavi 700 letnice proglasitve Zagreba za svobodno in kraljevsko mesto, je hrvatsko časopisje tudi obširno poročalo o doseganju raz-

Velika ofenziva... na letaku OF

»Slovenska revolucionarna fronta« upa, da si bo opomogla od prejetih udarcev, če bo iz globlin gozdov, odkoder izdaja obsodbe in objavlja oseve, začela z veliko papirnato ofenzivo z neumnimi letaki, ki širijo najnesramnejše laži proti protikomunistični milici.

Prvaki OF pa bi si lahko prihranili trud, ko se vznemirjajo kot toliko blaznežev, ker se nikdo več ne boji strahovalcev, ki so plačani od Moskve.

Protikomunistične milice in z njimi vse slovensko katoliško ljudstvo pa so odločene nadaljevati z bojem proti rdečemu barbarstvu, da se enkrat za vselej odstrani »sovjetski raj«, o katerem imajo vsi tako žalostne izkušnje.

Katere zadruge so darovale za zimsko pomoč

Objavili smo že poročilo da so slovenske zadruge prispevale za zimsko pomoč Visokemu komisariatu znesek 50.000 lir. Ker so nekateri naslovi zadrug bili netočni, navajamo še enkrat pravilne naslove in darove posameznih zadrug.

Zavod za združništvo Ljubljanske pokrajine 1500 lir; Zadruga zveza 5000 lir; Zveza slovenskih zadrug 5000 lir; Ljudska posojilnica 5000 lir; Kmeteska posojilnica Ljubljanske okolice 5000 lir; Gospodarska zveza 5000 lir; Kmetijska družba 5000 lir; Vzajemna posojilnica 1500 lir; I. delavsko konzumno društvo 1500 lir; Gospodarska zadruga, nabavna in prodajna zadruga 100 lir; Nabavljalna zadruga železničarjev Ljubljanske pokrajine 4000 lir; Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev 1000 lir; Skupna nabavna in prodajna zadruga 1000 lir; Kmetijska nabavna in prodajna zadruga 1250 lir; Obračunilnica za Slovenijo 1000 lir; »Marade« osrednja zadruga za izvoz lesa 500 lir; Hranilni in posojilni konzorcij kreditna zadruga državnih uslužbencev 250 lir; Kmetijski hranilni in posojilni dom 2500 lir; Zadruga hranilnica 500 lir; Zadrugi kredit 500 lir; Splošno kreditno društvo 250 lir; Gostilničarska nabavljalna zadruga za Ljubljansko pokrajino 1500 lir; Gospodarska zadruga poštinih uslužbencev 250 lir. Skupaj torej 50.000 lir.

voju glavnega hrvatskega mesta ter zatrjuje, da šteje danes Zagreb okoli 300.000 prebivalcev. Število prebivalstva se je posebno dvignilo s proglasitvijo Zagreba za glavno mesto NDH, kar je tudi razumljivo, ker se je s preselitvijo posameznih državnih uradov v Zagreb naselilo v mestu tudi mnogo državnega in privatnega uradništva. Po zadnjem ljudskem štetju, ki je bilo leta 1931, je imel Zagreb 185.581 prebivalcev, ki so bili pretežno vsi rim. kat. vere (157.897). Pravoslavnih je bilo tedaj v Zagrebu 13.279, judov 8702, protestantov 2118, starokatolikov 1535, muslimanov 1239, grkokatolikov 480 in 331 pripadnikov drugih ver. Hrvatsko je govorilo 153.703 ljudi, slovensko 17.627, nemško 6287, češko in slovaško 2310, madžarsko 2210, rusko 1354, italijansko 379, poljsko 375, arnautsko 240, bolgarsko 201, ukrajinsko 96, romunsko 89, turško 45, druge jezike pa 665 prebivalcev.

Iz Srbije

Srbski dnevnik o zadnji preosnovi Nedičeve vlade. Belgrajski dnevnik »Obnova«, ki ga urejuje Nedičev sorodnik Stanislav Krakov, se v daljšem članku bavi z zadnjo preosnovno srbske vlade ter med drugim pravi: »Tisti, ki so po tej preosnovi prenehali biti ministri, ostanejo še nadalje v prvih vrstah narodne borbe za obstoj in boljše bodočnost srbskega naroda. Oni so tu kot gotova rezerva v vodstvu naroda vedno pripravljene, da prevzamejo dolžnosti.«

Načrtno kmetosko gospodarstvo v Srbiji se lepo razvija. Vodstvo srbskega načrtnega kmetoskega gospodarstva je z izvršenimi deli, ki so bili predpisani za to leto, popolnoma zadovoljno. Pod strokovnim nadzorstvom so kmetje v vseh srbskih okrožjih obdelali vsa razpoložljiva zemljo in jo zasejali s kulturami, ki so jih kmetičem ljudstvu svetovale oblasti. Letošnji pridelek je bil povsod zadovoljiv. Za prihodnje leto bodo oblasti izkoristile vse izkušnje letošnjega leta in so zato prepričane, da bodo dosegle še lepše rezultate in bodo še znatneje dvignile proizvodnjo in možnost srbskega naroda.

Strogi predpisi proti pijančevanju. Srbske osrednje politično-upravne oblasti so izdale pred kratkim podrejenim organom nova, postrežena, navodila glede zatiranja pijančevanja po mestih in v podeželju. Po teh navodilih bo odslej poleg oseb, ki bi se opijanila v javnem lokal, obično kaznovani tudi gostilničarji.

Odstranitev znanega lokala. Zaradi razširitve Dečanske ulice v Belgradu podrli poslopje na oglu Aleksandrove in Dečanske ulice, v katerem je bila znana gostilna »Topola«. Zganjekuha v Srbiji prepovedana. Srbske oblasti so letos izdale prepoved za kuhanje žganja iz sliv. Slive, ki so letos tudi v Srbiji zelo dobro obrodile, so deloma posušili, deloma pa porabili za mezo. Zganjekuha je bila dovoljena samo iz tropin.

CESARICA S TRPEČIM SRCEM

Pred to silno žalitvijo in še hujšo žalitvijo svojega soproga je Elizabeta onemela. Odhitela je iz sobe, zaloputnila z vratmi in se v svoji sobi zrušila v silovit jok. Jokala je s tako silo in pri tem tako stokala, da so bili služabniki v sosednji sobi silno zbegani in niso vedeli, kako naj svoji vladarici pomagajo.

Elizabeta je nato preživela silno nemirno noč. V vročici je neprenehoma jokala. Ustvarila si je tisoč načrtov in jih takoj opustila, napisala je dvaseljskim pisem in jih takoj raztrgala. Sklenila je edino, kar je mogla: zapustila bo dvor in se ne bo nikdar več vrnila.

V prihodnjih tednih je hladno izvedla svoj načrt. Franc Jožef je jokal in prosil, rotila jo je njena mati vojvodinja Luiza, pa ni nič dosegla. Elizabeta je bila v svoji duši pregloboko užaljena. Cesar pa je vendar dosegel, da se bo večkrat na leto vrnila na dvor in se na njegovi strani udeležila glavnih dvornih slovesnosti. Tako se naj svetu dokazuje, da zakonska zveza med cesarsko dvojico ni prelomljena.

Odslej naprej so jo težko sledili na njenih beganjih po svetu. Potovala je na Krk, s Krfa v Benetke, na Tirolsko, ob bavorska jezera, v Cannes, v Menton, Kissingen in kraje ob Renu. Na svoji jahti je begala po Sredozemskem morju. V tistih časih je pisala: »Kadar sem na morju, popolnoma oživim... Morje je moj veliki prijatelj, morje me tako razume, da zanj nimam nobenih skrivnosti. Nič me tako ne pomiri, kakor pogled na morske valove.«

Pri tem stalnem menjavanju okolice pa se Elizabeta ni razbila,

12

ampak je postajala bolj zbrana. Pogled na ljudi in stvari okoli nje jo je silil k resnemu razmišljanju. Tiste čase je govorila: »Kako je vse človeško delo nekoristno, smešno in varljivo? Zakaj se trudimo, ko ni nič na svetu trajno. Preden bo poteklo sto let, bo izginilo vse, kar se nam danes zdi tako ljubo in tako neizogibno potrebno. Mi smo samo prikazni, ki nekaj časa migolajo nad zemljo, nato pa izginejo v vesoljstvu...« Tako se je srečala z mislijo Amielja: »Pred seboj sem zagledal silen prepad, kamor drve vsi prividi, ki se imenujejo bitja. Živa bitja so le prikazni, ki letajo nekaj časa na zemlji, nakar se vrnejo v večnost...« Elizabeta je še govorila: »Za politiko se ne zanimam. Zdi se mi nekaj smešnega. Državniki si domišljajo, da vodijo potek dogodkov. Kakšna zmotat Vse, kar se dogaja, je že od nekdaj določeno po nujnosti. Previdnost je, ki vodi svet. Najslavnejši vladarji in najspretnejši ministri se samo uklanjajo neizogibnemu zakonu stvari...« V tem oziru se je naslanjala na nazore dveh velikih vojskovodij, Napoleona I. in Friderika II., ki sta oba toliko dala na njegovo veličanstvo slučaj, na »nepredvidenost«. V svoji silni črnogledosti je Elizabeta rada ponavljala stih iz Macbetha: »Življenje je le senca na potovanju, beden igranje, ki se trapa svojo uro na odru, pozneje pa ga nikdo več ne sliši. Življenje je pravljica, ki jo pripoveduje bedak, polna hrupa in besnosti in ki nima smisla.«

Sedmo poglavje.

Zabavala se je s temi svojimi razmišljanji pod očarljivim nebesnim svodom nad Krkom, ko je zagrmel top pri Sadowi. To jo je priključilo nazaj v pravo stvarnost.

Od januarja 1866 se je razvijal diplomatski dvoboj med Prusijo in Avstrijo. Pod raznimi oblikami so se Habsburžani in Hohenzolerni bojevali za vodstvo v Nemčiji. Strasti so se razplamtele. Na obeh straneh so polnili orožarno,

Komaj je Bismarck zapustil nižje službe, že je presenetil svet s svojim stvarnim gledanjem, s svojo spretnostjo, drznostjo in izredno politično genialnostjo. Prejšnjo jesen je storil mojstrsko dejanje v Biarritz. Z ostrim pogledom je pravilno presodil, kaj lahko izlušči zase koristnega iz sanjarij Napoleona III. Zagotovil si je francosko nevtralnost in italijansko zavezništvo in je z dolgiimi koraki hitel naprej. Njegov vojaški sodelavec general Moltke mu je dajal najlepše navodilo, ki ga more državnik ponesti v viharne čase in to navodilo je bilo: vse premisliti in pretehtati, nato pa tvegati.

Kaj je našel pred seboj?... Avstrija se je kar vidno razkrjala. Po Metternichovem absolutizmu se Avstrija ni mogla več razvijati. Avstrija je bila tista, ki si je zaslužila prislovico, da je »vedno za eno leto prepozna, da ji vedno manjka ena armada, da ji vedno manjka ena ideja.«

Vojna je izbruhnila 15. junija 1866. Pruske armade so takoj zasedle Heesensko, Saksonsko bavorsko Frankonio, Hanoveransko, obrobne predele Češke, italijanska vojska pa je začela z ofenzivo ob Gardskem jezeru.

Avstrija se je morala braniti na dveh frontah.

Pruska vojska je dne 3. julija zmagala pri Sadowi. Bila je to zmaga čisto po vzoru Napoleonovih zmag. Dne 13. julija so pruske vojske prodrele do Nikolsburga, ki je 55 km od Dunaja.

Teden dni pozneje je Avstrija morala položiti orožje. Ena bitka je zadostovala, da je odločila usodo vojne.

S premirjem v Nikolsburgu in z mirovno pogodbo v Pragi je Franc Jožef izgubil zadnje ostanke svojega italijanskega kraljevstva. Benetk ne bo več imel. Še mučnejše pa mu je bilo, da je moral podpisati odhod Avstrije iz nemške konfederacije. Odslej bo družina Hoenzollernov vladala Nemčiji.

Ljubljanci popijejo dosti brezalkoholnih pijač

Ljubljana, novembra.

Sedaj, ko je vinska trgatve že za nami in je »Sv. Martin požegnal vin«, seveda marsikje že pokušajo, kakšno je letošnje vino in povsod se pohvalijo z njim, bodisi z domačim, pridelanim v Ljubljanski pokrajini, to se pravi na Dolenjskem in v Beli Krajini, pa tudi z onim, ki ga uvozimo iz Italije. Dasi je vino že preveliko, vendar ga še ni toliko na trgu, kakor bi mislili, običajno pride namreč vino na prodaj istega leta šele okoli božiča, po prej moramo popiti lanskega. Oblosti na Kranjskem so res po vsej pravici zadrževali okoli 1. 12., da so naši kraji prava »vinska dežela«.

Seveda izkazuje vsakoletne statistike, da recimo Ljubljana popije vsako leto tudi mnogo drugih alkoholnih pijač, tako piva, žganja, likerjev in podobnega. O pivu smo nekaj časa slišali, da ga bodo pričeli delati iz koruznih kali, ki ostanejo pri mletju in ki dajejo prav močno pivo. Vendar imamo v Ljubljani še vedno ječmenovo pivo, koruzne kali pa, — če jih je kaj — bi bilo bolj pametno uporabiti za olje, tako, kakor delajo Hrvatje.

Vidi se, da bo letošnje žganja manj, kakor druga leta. Sadjarji so prekuhali v žganje le najslabše sadje, vse drugo pa so porabili za krhlje, prodali svez ali pa prekuhali v mezge. Tako je tudi prav. Sicer pa smo že prejšnja leta popili mnogo »slivovke« in podobnega žganja, ki je bilo po večini iz — grških fig in rozin, le za okus je bilo dodano nekaj drugega sadja. Tako bo najbrže tudi letoš.

Povprečnemu Ljubljancu se bo pa morda čudno zdelo, da je Ljubljana tudi zelo močan konzument brezalkoholnih pijač. Torej Ljubljanci niso samo vinopivci ali uživalci alkohola v drugih oblikah, temveč tudi prijatelji brezalkoholnih pijač. Takole pred kakšnimi dvajsetimi leti je bila — zlasti med mladino in ženskami, pa tudi med treznimi moškimi — najbolj priljubljena brezalkoholna pijača »pokalica«, v ljudskem jeziku »krahler«. Imenovali so jo kratko »prvega vojaka v boju proti alkoholu«. Ljubljanski sodavičarji so včasih res izdelovali izvrstno pokalico iz pristnih sadnih sokov in eladorja ter ogljikove kisline, tako, da se je penila kakor šampanjec in okus ter vonj je imela nad vse prijeten. Marsikateri sodavičar ji je »soda-voda«, — ki jo je Ljubljanci pozabili in jo še zauživajo, — v neverjetnih količinah, napravil prav čudno premoženje. Sodavičarska obrt je bila v Ljubljani vedno spoštovana in ugledna. Pokalica sama pa se je zamerila precej med prejšnjo svetovno vojno, ko so sodavičarji morali mesto pristnih sokov in eladorja uporabiti sama nadomestila. Kolikšne množine soda-vode in pokalice popijejo povprečno Ljubljanci na leto, pa ni točno znano, ker sodavičarji ne plačujejo užitnine od prodane količine, temveč le pavšal.

Močna konkurenca pokalici je nastala pred leti s pijačami iz mlečne in podobnih kislin. To je bil slavni »šabeso«, čigar elava pa je trajala le malo

let. Ta pijača je prišla kot moda in izginila kot moda. Sedaj je menda nikjer ne pijejo več.

Izredno mnogo so Ljubljanci popili včasih mineralne vode, na leto tudi okoli 400.000 litrov, največ seveda rogaške in radenske. Lani je bil seveda dovoz ustavljen in Ljubljanci so popili mineralne vode le okoli 180.000 litrov. Segli pa so bolj po umetni sodavici. Sedaj pa Ljubljanci zopet segajo po mineralni vodi, kakor »San Pellegrino« in podobnimi in bo letos konzum mineralne vode znatno višji, kakor lani.

Letos smo imeli dobro sadno letino, toda le malo sadja smo uporabili za dobre sadne sokove. Pri nas še ni dobro znano, kako ohraniti sadne sokove svez vse leto. Po navadi se nam sadni sokovi spremene v kisle in dostikrat neuzitne jabolčnice, tepkovce in podobno. Sadne sokove bi se morali naši ljudje navaditi takoj po prešnanju dati v hermetično zaprte steklenice ali posode, kjer ne pridejo v stik z zrakom in torej ne do glivice, ki povzroča kisanje in vretje. V tem nam morajo biti mojstri Italijani, ki prav sedaj, na primer s takim uspehom uveljavljajo svojo oranžado na našem trgu in konzum te okusne brezalkoholne pijače v

Tudi iz mehkih glav dobimo kisel zelje

Ljubljana, novembra.

Več naših članov v zadnjih tednih — zadnji je izšel v soboto — je dober poučilo naše male pridelovalce in kmetovalce, kako naj si napravijo dovolj kislega zelja za zimsko in spomladansko zalogo, saj letina zeljnatih glav je bila letos odlična, hvala Bogu. Vsa ta navodila pa veljajo za napravo kislega zelja iz glav. Umetnost kisanja takega zelja je sicer že precej znana. V zadregi pa so nešteti mali pridelovalci, zlasti v Ljubljani, ki jim zelje nikakor ni hotelo iti v glave, vsaj ne v tolikem obsegu, kakor bi radi in sedaj žalostno gledajo veliko perje zelja, s katerim ne vedo kaj početi, kvečjemu, da ga pokrmijo zajcem in kozam. Je pač križ, če je človek prvič v življenju kmetovalec in ne zna pravilno odbrati sadik in vzgajati zeljnatih glav!

Tudi takim malim pridelovalcem se da pomagati, da pridejo počeni do lastnega kislega zelja, in sicer prav iz teh neuporabnih zeljnatih listov, pa tudi iz ohrovtov in celo iz pogankov, ki rastejo na storžih, s katerih smo pred tedni odsekali cele glave. Vse to pobereмо, očistimo gnilih listov, lepo obrežemo in vržemo — ali posamezne liste ali kar vse skupaj — v veliki lonec vrele vode in pustimo, da voda še enkrat zavre, torej, da se listi skuhamo. V sodeku, kamor hočemo dati to, položimo na dno plast že skizane zelja, nato pa plast skuhanih listov,

Ljubljani vedno bolj narašča. Točne statistike pa zaenkrat seveda še ni.

Pač pa vemo, da stalno narašča tudi konzum takih sadnih sokov, ki jih znamo delati tudi mi, na primer malinovec. V prejšnjih letih je Ljubljana letno porabila povprečno okoli 20.000 litrov malinovec in podobnega soka, lani pa že nad 30.000 litrov, toliko pa seveda samo uvoženega z dežele. Mnogo soka pa so Ljubljanci sami nakuhali iz malin in borovnic, bodisi, da so jih kupili ali pa sami nabrali. Malinovec pri nas barvajo z umetno barvo, da dobi temnejše rdeči poudarek. Bolj zdrav bi bilo, ako bi malinovec barvali — s prinesjo borovničnega soka.

Tukaj bi bilo treba govoriti še o raznih drugih domačih brezalkoholnih pijačah, ki si jih ljudje sami pripravljajo in ki niso pod nobeno kontrolo. Ječmenova kava je dandanes domača že v vsaki, tudi najbolj imenitni ljubljanski družini. Družine si za tako kavo tudi že same delajo primes — iz žganega korenja, želoda in podobnega. Druga domača pijača je postala citronada. Le iz tega razloga si moremo razlagati ogromno količino citron, ki jih je Ljubljana letos nakupila. Ko pa se bo dovoz nekoliko zboljšal, pa upajmo, bo postalo zopet eno naših najljubših in najbolj krepilnih domačih brezalkoholnih pijač — mleko.

recimo v višini zeljnate glave. To trdo potlačimo, potresemo s tenko plastjo soli, dodamo, pač po okusu, nekaj kumine, malo jabolčnih lupin, brinja ali česa podobnega, trdo potlačimo, nato pa zopet položimo plast listov in zopet slično plast soli, kumine in podobnega. To ponavljamo, dokler ni sodeček skoraj do vrha poln in potlačen. Na vse to potlačeno zelje položimo nekaj svežih listov, pokrijemo z lesenimi desicami in položimo po vrhu nekaj težkih kamnov.

Tako pustimo to zelje nekaj tednov, da se kisa. Ko je zelje že kisel, dvignemo kamne in desice ter odstranimo vrhnje liste. Kamne in desice umijemo, nato pa z njimi zopet zakrijemo zelje. Paziti pa moramo, da je sodeček z zeljem med kisanjem v običajni sobni temperaturi 18 stopinj Celzija, pozneje pa na takem kraju, da ne zmrzne in pa tudi, na pretoplem ne sme biti. Tudi pri količini soli moramo biti previdni, tako je najbolje, če uporabimo recimo na 50 kg zeljnatih listov 1 kg soli.

Imeli bomo tako domače dobro kisel zelje — iz listov, ki bi jih sicer zavrgli. To zelje pripravljamo za jed prav tako, kakor običajno kisel zelje, moremo ga pa tudi uživati kot solato z dodatkom olja in čebule.

Gospodarstvo

Popravek v kolektivni pogodbi za trgovinske uslužbence. V poročilu o kolektivni pogodbi za trgovinske nameščence se je vrnila pomota, besedilo mora biti pravilno naslednje: za osebje, ki še nima dveh let službe in prejema do 900 lir plače, se zvišajo prejemki samo za 20 %, ne pa za 35, oz. 30 %, kot je določeno za osebje z daljšo službeno dobo.

Bolgarska prosta cona v Antivariju. Nedavno je bila ustanovljena italijansko-bolgarska prevozna družba, ki bo organizirala bolgarsko-italijansko trgovino na poti Rušuk—Korča—Antivari. V ta namen bo dobila Bolgarija v pristanišču Antivari (Bar) svojo svobodno cono.

Češka banka v Zagrebu zvišuje glavnico od 7 na 10 milij. kun.

Menjalna trgovina na Hrvaškem. Da bi se olajšale prehranjevalne razmere v južni hrvaški in zlasti v obmorskih krajih, je prišlo na predlog glavnega ravnateljstva za prehrano do blagovne izmenjave. Obmorski kmetje bi dobili v zameno za svojo volno in olje živila iz ostalih delov Hrvaške.

Španska zunanja trgovina. V španski zunanji trgovini zavzema lani Italija drugo mesto, takoj za Nemčijo. Leta 1940 je znašal italijanski uvoz iz Španije 15.95, leta 1941 že 49.42 milij. pezeta. Španski uvoz iz Italije je dosegel leta 1940 23.21 milij., lani pa 17.06 milij. pezeta. Važen dobavitelj Španije je Argentina, dočim je važen odjemalec še Severna Amerika.

Hidriranje kave v Braziliji. V Braziliji so začeli delati nove načrte za izkoriščanje kave, katere imajo preveč. Da bi prihranili na prostoru za prevoz kave, so začeli delati poskuse, kako bi kavi odvzeli vodo in vsebino celuloze, ki jo ima. Stroje

Diktatura proletariata

Materialist gleda vse kot materialist. Ne vidi nič duhovnega, nič dobrega, nesebičnega, požrvalnega. Tako je tudi Marx videl na svetu samo izkoriščanje, izkoriščevalce in izkoriščane. Vsa zgodovina mu je zgodovina bojev med dvema »razredoma«. V naši dobi se je to nasprotje do skrajnosti poostrojilo: na eni strani so kapitalisti — izkoriščevalci, na drugi strani delavci — izkoriščanci; na eni strani buržuji, na drugi strani proletarci. Boj se pa po prepričanju komunistov že odločuje. Dialektika razvoja bo uničila zasebno lastnino in ustvarila nov komunizem. Seveda pa morajo proletarci v tem boju sodelovati, da se bo prej in njim v prid rešil. Morajo se organizirati kot komunisti, morajo se z zavednim delom pripravljati na revolucijo. Komunizem, je dejal Marx v Komunističnem manifestu, se da doseči le po nasilnem prevratu vsega dosedanjega družabnega reda. Revolucionarno je zaklical: »Naj trepetajo vladajoči razredi pred komunistično revolucijo! Proletarci izgube v njej le svoje verige, pridobijo pa z njo svet!« Da bi proletarce še bolj podžgal, je oklical diktaturo proletariata, gospodstvo in vladstvo organiziranih delavcev. Proletarci bodo dobili v roke vso oblast, bodo kot »vladajoči razred« nasilno odpravili »stare proizvajalne razrede« in tako uničili življenjske pogoje izkoriščajočega razreda, ko tega razreda več ne bo, sploh ne bo več razredov. Razred je razred le poleg drugih razredov, potem se pa po Marxu razredi ločijo le po dejavnem in trpnem izkoriščanju. Ker bo po končani revoluciji samo še proletarijat, ki ga ne bo nihče več izkoriščal, tudi proletarijat ne bo več razred. Nastala bo »brezrazredna družba«, zaželjeni cilj komunizma, ko bo, kakor je Marx proletarcem svetovano obljubil, »svobodni razvoj vsakega, svobodni razvoj vseh«.

Zal, da moramo proletarcem te komunistične sanje nekoliko po resnici popraviti. Resnica je, že bi se komunistična revolucija posrečila, da bi proletarijat nekaj časa »gospodoval«. Tako je gospodoval v Rusiji po oktobrski revoluciji. Prav za prav ne proletarijat, saj je med njim mnogo poštenih delavcev, temveč tisti nezadovoljni, v dušah razklani, vsemu svetu sovražni ljudje, ki jih je v nasi brezbožni dobi dosti povsod, zlasti pa po večjih mestih. Ti ljudje so tudi v Rusiji planili na dan in zaleteli klati in moriti, razbijati in ropati. Morili so ne le kapitaliste, te še morda najmanj, temveč delovne in pridne ljudi, ki so si s trdom pridobili nekaj premoženja, potem pa vse, ki jim ali zaradi položaja ali zaradi mišljenja in življenja niso bili povšeč, tako na eni strani učenjake, profesorje, umetnike, na drugi strani pa duhovnike in redovnike, celo uboge redovnice, ki zares pod milim Bogom nikomur niso mogle nič žalega storiti, saj molitev in dela krščanskega usmiljenja morejo dražiti le satana in njegove hlapce. A kako so komunisti divjali vprav tudi nad redovnicami n. pr. na Španskem! Tega pokolja se komunisti tudi pri nas lahko veselijo, če se jim bo namreč revolucija posrečila. Vsi pošteti ljudje morajo biti pripravljeni na to. Komunisti bodo »obračunali« z vsemi, ki njih brezboštva in zločinstva niso mogli odobravati. A tudi drugi naj si nikar ne laskajo, da bodo prosti. Komunisti »obračunavajo« tudi s tistimi, ki imajo kaj, kar bi sami radi imeli!

A to »gospodstvo« proletarcev ne bo trajalo vedno. Nad proletarci bodo v resnici drugi, ki bodo gospodovali. To so razni samozavci, vladajoči inteligenti, ljudje, prav kakor vidimo v Rusiji; nazadnje kak močan in brezobziren diktator, Lenin, Stalin ali drugi taki možje. Ti puste proletarce, da se izdijajo, okopljejo v krvi, potem pa sami vzamejo vajete v roke. Začnejo se krvave »čistke«, ki jemljejo glave tistim, ki so preveč željni gospostva. Lenin je dejal, da brez inteligentov sploh ni mogoč komunizem, a inteligenti hočejo gospodovati, ki jim mora masa služiti, a vidijo težko tudi enakega poleg sebe. Tega naj se torej proletarci dobro zavedajo, da ne bodo sanjali neresničnih sanj!

Potem pa naj pazijo še na neki stavek v komunističnem manifestu. Marx pravi, da se bo moralo po končani revoluciji uvesti »prilno delo za vse« in obnoviti »industrijske armade«. Saj drugače v komunizmu ni mogoče urejeno in res plodno delo. Ta prisilnost bo pa pustila malo svobode in svobodnega razvoja, ki se ga proletarci tako veselijo. Kako je že napovedal dalekovidni Leon XII? Dejal je, da čaka proletarce v komunizmu le »mrzka sužnost in še enakost, enakost v bedi«. Kaj ko bi to le preveč resnično bilo!

v ta namen bi naj dale Severnoameriške zedinjene države, ki pa seveda tega nečeno dati kar tako.

Češka eskomptna banka v Pragi zvišuje glavnico od 100 na 150 milij. čeških kron.

Nekaj vremenske bilance za november

Ljubljana, 30. novembra.

V novembru so bile vse nedelje lepe, sicer zjutraj meglene, nekoliko mrzle, toda brez dežja ali padavin v drugi obliki. V nedeljo je bila prva adventna nedelja, o kateri govorijo stari vremearji in očanci: »Na prvo nedeljo v adventu slana in ivje, bo prihodnje leto polno sadno drvje.« Danes v ponedeljek je dan sv. Andreja. Ta nekako končuje letno vrsto vseh onih svetnikov, ki so pri naših starih ljudeh nekaj mejnik za večje vremenske spremembe. Pravijo drugače: »Na Andreja, ko se v kozareh vince smeja, vreme tako ali onako, ostane do konca leta enako.« Drugi rek pravijo: »Andrej oster in suh, pozimi nam raste kruh!« Bog daj, da bi bilo tako za prihodnje leto. Naposled: »Na Andreja sneg, ostane skozi 100 dni.«

November izkazuje prav tako, kakor oktober in drugi meseci v tem letu, zadovoljivo in zanimivo vremensko bilanco. Za november znaša tako imenovani mesečni padavinski povprečnik 114 mm in 12 deževnih dni. Letos je ombrograf zaznamoval v Ljubljani le 9 deževnih dni in komaj 35,7 milimetrov dežja. Največ dežja je bilo od 6. na 7. novembra, namreč 12,1 mm. Zadnji deževni in doloma snežni dan je bil 17. november, ko je bilo 1,2 mm dežja. Od takrat naprej ni bilo dežja. Vreme je stalno zmerno mrzlo in sončno. V tem letu smo drugače zaznamovali celotno 137 deževnih in skupno 851,9 mm dežja. Vse kaže, da bo leto 1942 eno najbolj suhih let v zadnjih 25 letih.

Prav značilno krivuljo kaže barometer za le-

tošnji november. Prvi dnevi deževni, zadnji dnevi novembra lepi in mrzli. Prvi dan novembra barometer nizek, 758,1 mm, nato se je barometer dvigal, potem pa spet padal na 757,5 mm, katero stanje je bilo najnižje. Od tega dne pa se je spet barometer naglo dvigal, da je 15. novembra dosegel visoko stanje 775,1 mm, nato padec na 762,1 mm, zopet dvig na 775,5 mm dne 26. novembra, nakar rapiden padec na 758,3 mm 28. novembra. Sedaj konec meseca počasno dviganje.

Jutranji temperaturni minimum je 6. novembra dosegel najvišje stanje +13° C, dne 17. novembra je živo srebro prvič zdrknilo pod ničlo in 27. novembra smo imeli v tem mesecu najhujši mraz, ko je bilo -7,4° C.

Dnevni maksimum temperature kaže tudi za november značilno krivuljo. Dne 6. novembra je rekord +20,6° C, nakar sledi počasen padec, toda dnevna temperatura se je še vedno vzdržala nad ničlo, kar ni bilo novembra lani. Najnižje stanje dnevnega temperaturnega maksima je znašalo + 2,5° C.

November je bil mesec zelo ugoden za razna dela po sadovnjakih. In končana so tudi poljska dela. Na dan sv. Andreja se navadno marljiv kmet ozira na okrog in sestavlja bilanco svojega kmetovanja. Letos je ta bilanca splošno povoljna. Obvarovani smo bili pred raznimi vremenskimi katastrofami, ki so druga leta navadno obiskovala naše kraje v poletnih mesecih, obvarovani smo bili pred jesenskimi velikimi povodnjami, da nam niso uničile razne pridelke na njivah.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska Drama:

Cvetko Golar: »Ples v Trnovem«

(Premiera 28. novembra 1942.)

V soboto je bila prvič v drami vpriporjena Golarjeva burka »Ples v Trnovem«, ki naj bi imela edino ta namen, da bi »občinstvo dobro zabavala« (GL). Vendar tega namena kljub vsej odski prizadevanosti ni dosegla.

Nočemo s tem reči, da bi morali igrati zdaj samo globoke, resne drame. Ne, smeh nam je dobrodošel in z vso dušo danes blagoslovljamo človeka, ki nam prinese nekaj toplega, priskega veselja. Zato ima tudi veselogra v teh dneh hvalježno polje.

Cvetko Golarja že dobro poznamo z našega odra. On je eden tistih redkih domačih pisateljev, ki ima to srečo, da je bil pogosto na sporedu Narodnega gledališča, morda poleg P. Golie največkrat. Odkar je bil napisal »Vdovo Rošlinko« 1925. leta, je bil še v osmih sezonah igran; to se pravi z drugimi besedami: relativno je bila vsako drugo leto Golarjeva igra na sporedu.

»Ples v Trnovem« je najnovejša Golarjeva delo. To je burkasta burka, v kateri pisatelj ponovno obdeluje isto idejo, kakor v »Rošlinki« in končno tudi v »Dveh nevestah« in v »Zapeljivki«. Zdej se zahoče starejšemu vdovcu dekleta in sicer mladega dekleta, kakor vdovi Rošlinki mladega Janeza. Le da je Rošlinka nekam naravnije prišla metati oči za mladim oesedom, kakor pa vdovec Češnovar za dekletom, ki ga sploh ne pozna. V roke mu pride le ljubavno pismo, ki ga je pisala Meta Selanova mlademu Češnovarju, pa je oče pismo dobil v roke. Na podlagi tega pisma se začne stari Češnovar ženiti pri sinovi nevesti. Metka ga vleče in dela z njim verjetno in neverjetne burke. A ko ima stari dosti smešenja, zaključuje Golar zgodbo na zelo naivni način tako, da dobi Češnovar star. eno od žensk, ki se je skozi vso igro metala za njim in se tepla zanj (ne vem kakaj prav to?), Češnovar ml. pa dobi Metko.

Golar je to pot pustil kmete in kmečko okolje

in se je preselil v predmestje. Ni dosti razlike med Golarjevimi »kmeti« in med temi meščani. Vendar se zdi, da je našel pisatelj nekaj več pristnosti in več zdravih domislic na kmetih, kakor pa v Trnovem. Pisatelja poznamo že od prej, da živi na deskah le s svojim zunanjim rogoviljenjem in s harmoniko, da je njegovo gledališko prizadevanje dramsko le po zunanji obliki ne pa tudi po notranjem bistvu te pesniške vrste. Za njegovo zadnje delo velja to še mnogo bolj. Dramatiki prijem je prišeljen, čutijo se mašila, ki naj bi sprožila smeh v dvorani, a zarjavela obvisje v zraku (gospod in gospa na plesu, romantično razkrivanje ljubezni med Lojzotom in Metko i. p.). Pisatelj je skušal to pot stopiti korak naprej iz »starih dobrih časov«, v katerih se gode prejšnje njegove zgodbe, a to ni niti sedanjost niti preteklost. Nič ni originalnega in smeh prej utrija, kakor pa sprošča.

Vsa teža leži na igralcih in človeku se res emilijo pred tako nalogo. Rešili so jo po najboljših svojih močeh. Režiser G. M. Skrbinek je vso burko predefal (GL) — torej je bila prvotno še slabša — in postavil dejanje bolj v »stare dobre čase«, čeprav bi mu bili n. pr. bolj hvalječni za lepo zapeto pesem »Prelepa je trnovska fara«, kakor pa za karikaturu kvarteta. Glavna teža burke je bila na g. Cesarju (Češnovar), kateremu je moral gotovo tudi pisatelj destituti in mu biti hvalježen. Poleg njega so zelo dobro rešili vloge gospe Rakarjeve in Starčeva s snubitvijo Češnovarja in z medsebojno borbo za moža, čeprav sta močno karikirani. Zelo dobro je odigral svojo vlogo tudi g. Bratina kot soboslikar Tone in g. Levčarja kot Metka. Okusno sceno je pripravil inž. Franz. A kljub vsej prizadevanosti celotnega igralskega zbora, igra ni dosegla uspeha. Sicer publika ploska, a kdaj ne ploska? In še to odobravanje je bolj veljalo igralcem, kakor pa delu.

Za Miklavža izide

»Slovenčev koledar«

Naročite ga takoj po ugodnostni ceni

20 lir

Velikonjeva »Višarska polena« na Rokodelskem odru

Narte Velikonja, ki se je s svojimi psihološkimi novelami uvrstil med odlične naše pisce in je v večernicah za leto 1928 dal eno najbolj priljubljenih ljudskih povesti »Višarska polena«, nam tudi kot dramatik ni neznan. Ze v začetku svojega literarnega ustvarjanja je priobčil v »Domu in svetu« močno pismo »Suženja«, na ljudskih odrih se je igrala igra »Zupan«, ki je pozneje dala snov za »Besede«, pred dvema letoma pa smo brali v Mladiki njegovo ljudsko igro »Tabor«. Nekako istočasno se je lotil tudi dramatičacije svojih »Višarskih polen«, ki so jih igrali v Mostah.

Rokodelski oder je v nedeljo to ljudsko igro pokazal Ljubljancem in moremo reči, kar z lepim uspehom. V štiri dejanja je avtor strnil svoj ljudski roman z Mohorjevine, ki je trdna gruntarska hiša s staro zgodbo, kateri pa je dal Velikonja poseben svojstven čar. Pri Mohorjevi se ob obletnici smrti sina gospodarja sproži povest in drama, katere nosilci so oče Mohor, snaha Franca, sin Matic, hlapec Tine, njegov nepoznani oče berač Blaž, grabežljivci oderuh Matevž Kosmač s svojo ženo in še bajtar Klančar. Posvetilo je po močevi smrti mlade vdove, ki jo je Tine že nekaj ljubil, a mu jo je rajni prevzel. Maščeval se je in gospodarja ubil, ko sta vozila hlače iz gozda. Nihče ne ve o tem nič, razen Blaža, ki spremlja in opominja Tineta kot slaba vest, naj se javi sam oblasti. Tine je še želian življenja in ne mara Blaža poslušati. Tudi tedaj ne, ko izve, da je njegov oče. Grunt in Franca sta njegov cilj. Franca se res odloči zanj in celo pade, ko je zavrnila Matičovo snubljenje, meneč pod Kosmačevim vplivom — da so zanj mešetarili v zvezi z gruntom. Ko pa izve, da se je motila, preizkuša Tineta in prepusti vse premoženje staremu Mohorju. Tine gre z Matičem in Klančarjem spet v gozd po hlače in se na isti poti kot njegova žrtev smrtno ponesreči. Ko ga prinesejo domov, umirajoč prizna svojo krivdo in izdahnje. Ob njegovem trupu se vsi z Blažem vred zabljudijo, da pojdejo za pokoro na Svete Višarje...

Kakor je povest močna in zgrabi, tako nas

pusti dramatičirana hladne, ker je ostala le zgodba in brez prave notranje razgibanosti. Vse se odigrava nekam slučajno. Zlasti moti Blaž, ki vse skozi kar nekako visi v zraku in prihaja ter odhaja kakor nekak deus ex machina, čeprav je nosilec poantirane misli. Kljub vsemu temu pa je ta dramatičirana v Pirnatovi priredbi — zlasti zadnja dejanja — le boljša ljudska igra, ki jo bodo podeželski odri še radi in mnogo igrali.

Igralci Rokodelskega odra so izpričali nieno življenjsko. Čekutov oče Mohor je bil najboljši, res tip preuzitkarija, ki ne more pozabiti na svojo nekdanjo veljavo. Janešev Matic je bil nekoliko premrtev, kar sicer odgovarja njegovemu značaju, a vendar bi v vse svoje besede in kretnje mogel spraviti le za spoznanje več življenja. Franca Cankarjeva je bila dobra, vendar ne more šteti le kreacije med svoje boljše. Korošev Tine je bil kar verno podan, prav tako Kržišnikov Kosmač, medtem ko je Kosmačka Zupančičeva bila v svojem nastopu kakor vedno tudi to pot odlična. Pirnat je dober igralec in se je močno vživel v Blaža, a kljub temu ni prepričal. Alešev Klančar pa je bil preveč lešen.

Uspeh igre je bil glede obiska prvovrsten in občinstvo je bilo zadovoljno. S tem domačim delom je Rokodelski oder pokazal spet, da mu ni samo za lahke zabavne igre, temveč da hoče tudi vzgajati. Režija Zv. Hribarja je bila taka, da zasluži vse priznanje.

Etudo za kitaro

V priredbi St. Kranjca in J. Turšiča je izšel prvi del etud za kitaro. Ta, prvi del etud nadaljuje »Kitarsko šolo«, ki sta jo priredila in izdala ista avtorja, dobro pa bodo etude služile tudi vsem tistim, ki si iz drugih, tujih kitarskih šol izpopolnjujejo znanje.

Etude so prirejene preprosto, razložene, so načini igranja prstov desne in leve roke, poleg tega pa so etude melodične in vsebujejo razne načine spremljanja, kakor tudi samostojnega igranja. Delo, ki je eno izmed prvih naših kitarskih del, je na opalografu razmnožil Miha Kunaver in je prav lepo Miklavžovo darilo. Dobi se v knjižgarnah v Ljubljani.

Droblne novice

Današnji številki »Slovenec« so priložene položnice!

Vljudo prosimo vse naročnike, da se jih blagovolijo čimprej poslužiti! Od rednega plačevanja naročnine zavis danes obstoj lista!

Pridobite nam novih naročnikov!

Koledar

Torek, 1. decembra: Eligij, škof; Natalija, sveta žena; Nahum, prerok; Kandida, mučenica; Ansan, mučenec.

Sreda, 2. decembra: Bibijana, devica in mučenica; Evazij, škof; Pavlina, mučenica; Blanka, kraljica, Adria, mučenica.

Lunina sprememba: zadnji konec 1. decembra ob 2.37. Herschel napoveduje vetrovno in mrzlo vreme.

Novi grobovi

† V Postumiji je v častitljivi starosti 88 let mirno v Gospodu zaspal gospod Andrej Bezcljak, kovač in posestnik. Pokopali so ga v četrtek, 26. novembra na domačem pokopališču. Naj mu sveti večna luč! Zalujotim naše iskreno eoalje!

Za Miklavža in za Božič

je lepa knjiga najlepše darilo

Take krasne in zanimive knjige so izšle v letošnjem letniku Naša knjiga:

Majhoči: *Kirurgovo življenje* L 50.— (Spomini zdravnika)
Budak: *Ognjišče* L del L 75.—, II. L 70.— (Roman iz Like)
Keciper: *Goričanec* L 60.— (Roman iz Prlekije)
Salvaneschi: *Paganini-Chopin* L 60.— (Življenjepis)

Vse knjige so umetniško opremljene in vez v celo platno. Do konca leta izide

Dickens: *Dorritova najmlajša* I.-II. del

Za ožba Naša knjiga

Ljudska knjižarna v Ljubljani, Pred Škofijo 5 — Miklošičeva c. 5

— Z univerze. Sorodniki onih slovenskih visokolcev, ki so že odšli v Italijo zaradi študija, so naprošeni, da takoj sporoče rektoratu univerze dan, ko so visokolci odpotovali v Italijo, naslov njihovega stanovanja in univerzo, na katero so se vpisali. — Rektorat univerze.

— Vreme na Andrejevo. V ponedeljek, 30. novembra, na Andrejevo, se je vreme od nedelje močno preobrnilo. Nastopil je ponižnejši mraz, bilo je južno in oblačno. V nedeljo je spet pritisnil mraz ter je zjutraj bilo — 5,6°C, v ponedeljek zjutraj pa je mraz nekoliko odnehal, ko je bil zaznamovan jutranji temperaturni minimum le — 3°C, ponekod v popolnem zatišju pa je toploter že zjutraj segel za las nad ničlo. V nedeljo je bila po travnikih in poljih slana, po drevmi ivje, v ponedeljek je slana izostala. Barometer, ki je dosegel v soboto zelo nizko stanje, se je začel od nedelje dalje spet dvigati. V ponedeljek zjutraj je dosegel stanje 760 mm.

— Dr. Alfonz Kunst, specialist za zobne in ustne bolezni, je otvoril svojo ordinacijo na Kongresnem trgu 8, vhod Gledališna stolba 3-I.

— Jezikovni tečaji — italijanski, nemški, francoski itd. — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2 — prično začetkom decembra. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem ali konzervacijskem oddelku. Najuspešnejša učna metoda. Tečajji so uradno dovoljeni. Vpisovanje in informacije dnevno do 19. ure.

— Slana in nabiralec čaja. Večkrat smo že poročali, da so iznajdljivi naši fantje našli izvirno in ceneno nadomestilo za čaj v listju robidja in malin. Kdor je znal nabirati tako listje in ga zna kuhati, dobi z dodatkom jaboličnega krlja ali lupine in morda s kapljo citronovega soka izvrstnem aromatičen čaj, ki po okusu prav nič ne zaostaja za ruskim. Nekateri vrste robidovja so obdržale svoje listje prav do zadnjega. Slana zadnjih dni pa je precej oškodovala vnete nabiralce robidovega čaja. Listje je namreč sedaj močno poparjeno in tako seveda še dolgo ni tako dobro za čaj, kakor sveže nabrano in na suhem zraku posušeno. Vendar so si mnogi nabiralci dovolj robidovega čaja za vso zimo in pomlad, drugi pa so ponekod, zlasti za mladino in za ženske velja to, iztržili za nabrano robidovo listje prav čedne darce.

— Tečajji knjigovodstva — novi — začetni in nadaljevalni prično 3. decembra. Preizkušena učna metoda s praktičnimi vajami: eno- in dvostavno, ameriško, družbeno, bančno in industrijsko knjigovodstvo, posebej kartotečni, kopirni sistemi. Vaje v praktičnih pisarniških poslih. Vpiše se lahko vsakdo, za dijake-inje posebni oddelki. Pouk bo dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. — Posebni tečajji za stenografijo, strojeopisje, italijansko, nemščino itd. — Vpisovanje dnevno. — Informacije, prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod, Domobranska 15.

— Davščina za nezazidane parcele v Ljubljani. Posetnike, ki so prejeli zavrnjeno odločbo na vloženem prošnji in proti temu niso vložili v določenem roku pritožbo, vabi Prvo društvo hišnih posestnikov, da se takoj oglašajo dopoldne v društveni pisarni.

— Zavarujmo sadna drevesa pred zajcem! Sedaj se ni snega in divjačina, zlasti divji zajci, še vedno najde na prostem dovolj hrane. Po poljih je še vedno na primer dovolj zeljnatih storov in raznega perja, kar gre zajcu v slast. Ko pa zapade sneg, si bo zajec iskal hrane pač kjer koli, najraje po mladih sadovnjakih. Sadjarji, pa tudi vinogradniki, zlasti ob hudih zimah tožijo, da jim zajec včasih uniči mnogo mladih nasadov žlahtnega sadnega drevesja in trti. Pozimi moramo zato eadno drevje pred zajcem čimbolj zavarovati. Najbolj običajen način je, da eadovnjake dobro ogradimo, najboljšje z visoko žično ograjo. Povsod pa to ni mogoče, pa tudi predrago je. Sadjarji zato radi obdajo mlada drevesca z meter visokim

lesenim obojem ali pa s čvrstim ovojem iz slame ali oblanice. To dostikrat zamažejo s kakšno smolo ali katranom. Najbolj priprosti in učinkovit način pa je, da namažejo drevesa v višini enega metra od tal z apnom. Apneno belilo učinkuje spomladaj tudi proti mravljam, ki ne morejo od tal prenašati same listne uši na drevje. Slaba lastnost apnenega belila pa je, da ga močno deževje opere z debla, zato ga je tako večkrat obnoviti. Starih drevce z že povsem leseno skorjo se zajec ne loti. Na vsak način bo pameten sadjar sedaj, tik pred snegom, gledal, da čim bolj zavaruje drevje pred zajcem.

— Nesreče na deželi. Z dežele so prišli v ljubljansko bolnišnico nekateri ponesrečenci, tako: 66-letni posestnik Josip Ambrož iz Višnje gore, ki je padel in si zlomil levo roko v ramenu. — Antonu Aliču, 11-letnemu sinu kočarice v Sostrem, je slamozeznica poroznala več prstov na desni roki. — Na Poljanah pri št. Vidu nad Ljubljano stanujoča, 27-letna hčerka mostovnega mojstra Anica Anžičeva in 13-letna delavčeva hčerka Danica Hafnarjeva sta se v gozdu, kamor sta šle nabirati suhljad, hudo ponesrečili. Z reševalnim avtom eta bili prepeljani v splošno bolnišnico.

— Kuga v Palestini. V večjih mestih Palestine, med njimi v Tel Avivu in Jaffi, so ugotovili slučajne kuge. Angleži ne izdajajo nobenih poročil o obsegu te epidemije. Angleška agencija Arab News se omejuje na ugotovitve, da so se pojavili slučajji kuge in dostavljajo, da so večje število zgradb zaradi tega porušili in zažgali in predpisali stroge obrambne odredbe.

— 16-dnevni požar v Londonu. Te dni se je londonski požarni brambam posrečilo pogasiti požar, ki je divjal 16 dni v južnem delu Londona. Uničene so ogromne množine olja in zavijalnega papirja.

— Spet potres v Turčiji. Na ozemlju Ordu ob Črnem morju so čutili dva močna potresna sunka. Veliko število hiš je močno poškodovanih, pet pa popolnoma porušeni. Človeških žrtev k sreči ni bilo.

— Barvni posnetek Marsa in sonca. Trije francoski učenci ki so na observatoriju Pic du Midi na Montblancu po pettedenskem delu napravili barvni posnetek planete Marsa in sonca. Kakor je posneti iz poročil francoskega tiska, se iz povečav lahko spozna nepričakovane spremembe v splošni konfiguraciji na Marsu. Da bi se nahajale tam rastline ali živali, se neoporečno ni moglo dognati.

— Solze uničijo klice. Nemški raziskovalci so ugotovili, da solzna tekočina v nekaj urah uniči kulture bakterij. Kontrolni poskusi so pokazali, da to ne izvira od kuhinjske soli, ampak da uničuje klice neka snov, ki je podobna fermentu, ki jo imenujejo lysozym in se v malih količinah nahaja v solzni vodi. Ker se človek le joče, če je duševno pretresen, torej v stanju, v katerem se biološko ne more braniti, je narava podelila to obrambno moč proti bakterijam.

— Desetletni deček — računarski genij. Nekaj desetletni deček v Cordobi se je izkazal kot izborn računar. Fantek je prodajal loterijske srečke in je prišel tudi v mestni stavbni urad, kjer je v najkrajšem času rešil nekaj zapletenih aritmetičnih računov, s katerimi so se bavili tehniki oddelka. Dečka so temeljito izpraševali in je pri tem popolnoma pravilno rešil težke matematične naloge. Mestna uprava je sklenila, da bo dečka dala na svoje stroške študirati.

— Nemški pevski zbor v Kijevu. Rastoče število Nemcev v Kijevu je imelo za posledico ustanovitev raznih organizacij, predvsem športnih. Sedaj so ustanovili tudi pevski zbor. Učitelj glasbe na nemški učiteljski šoli v Kijevu je dobil nalog, da poišče čimveč nemških pevcev in pevk in jih organizira v pevskem zboru.

Ljubljana

Izredni občni zbor Novinarskega društva

Ljubljana, 30. novembra.

Včeraj dopoldne je imelo Novinarsko društvo v prostorih svojega doma izredni občni zbor zaradi izpolnitve nekaterih mest v društvenem odboru. Občnega zbora se je udeležilo veliko število članstva. Kakor vselej doslej, je tudi to zborovanje stanovskega društva slovenskih časnikarjev poteklo v tovariškem vzdušju. Izpolnjen je bila uprava, ki je sestavljena takole: predsednik Jurček Ruda, podpredsednika Zupančič Jože in Kosovel Stano, tajnik Kessler Jože, blaginjak Seunig Fran, odborniki pa Cenčič Viktor, Krošelj Joško, Ravljen Davon, Železnik Aleksander in Poderžaj Franc. V nadzornem odboru so: Kremžar Franc, Pohar Robert in Borko Božidar. Razsodišče tvorijo: Pustoslavšek Rasto, dr. Debeljak Tine in Borštnik Božo.

*

1 Veliko število obiskovalcev je prihitelo v nedeljo na razstavo Kalin-Kregar-Omersa-Putjih, po kateri je imel zanimivo vodstvo g. prof. in akademski slikar S. Santel. Poudaril je še posebej na pomemben razvoj našega kiparstva, ki je bilo doslej pri Slovencih vse premalo upoštevano. Ze vnaprejšnjem opozarjanju na vodstvo, ki ga bo imel gosp. akademski slikar Stane Kregar zadnji dan razstave, 3. decembra, ob pol 15. Kdor hoče dobiti vpogled v napredek našega modernega slikarstva in še posebno kiparstva, naj ne zamudi prilike in naj te dni obišče razstavo. Razstava bo neprekinjeno zaključena 3. decembra.

1 Rokodelski oder. Vedno več občinstva poseja predstave Rokodelskega odra. Pa to ni nič čudnega, saj si je oder postavil kot smoter svojega letošnjega dela, da nas dviguje in rešuje v svet lepote in dobrote včasih z resno plemenito

V nekem italijanskem letalskem oporišču: Bombe srednjega kalibra

igro, drugič z veselo nagajivko. Ena teh je Connosova komedija »Roksi«, ki pride da vrsto prihodnjo nedeljo ob pol 5 popoldne.

1 Tečajji strokovnih predmetov — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2 — prično začetkom decembra. Znanje knjigovodstva, stenografije in strojeopisa zajamči vsakomur zaposlitev. Tečajji so uradno dovoljeni. Novi, brezplačni prospekti na razpolago. Dijakom odobravamo znaten popust pri šolnini. Vpisovanje in informacije dnevno do 19. ure.

1 Učite se strojeopisa! Novo eno-, dvo- in trimesečni tečajji prično 3. in 4. decembra. Najuspešnejša desetprstna učna metoda. Vaje iz korespondence, pisanje pism, vlog, prošnje itd. Specialna strojeopisna šola: Največja moderna strojeopisnica, stroji raznovrstnih sistemov. Vpiše se lahko vsakdo, za dijake-inje posebni oddelki. — Novi tečajji tudi za stenografijo, knjigovodstvo, italijansko, nemščino itd. Izbira predmetov po želji. Vpisovanje dnevno. Prospekti s slikami na razpolago: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15.

1 Rokodelski oder. Kdor je čital Velikonjevo povest »Višarska polena«, si bo tudi zaželel videti dramatičnejšo to zgodbo, ki je ganila vsakega bralca in bo tudi gledalca. Povest, prepričljiva s pristno domačnostjo, trdoto življenja in zmagovalne dobrote je primerna snov za adventni čas. »Višarska polena« bodo igrali Rokodelskega odra uprizorili v torek 8. decembra ob pol 5 popoldne. Predprodaja na dan predstave od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-I.

1 III. simfonični koncert letošnje sezone, ki bo v ponedeljek, 7. decembra, ima izredno skrbno sestavljen spored. Najprej se bo izvajala Rossinijeva predigra k operi Tankred. Nato je na sporedu Griegov slavn Koncert za klavir in orkester. Klavirski part bo izvajal najnovejši pianist prof. Anton Trost, ki bo sodeloval pri tem koncertu iz posebne naklonjenosti. Vsak njegov koncertni nastop je praznik v našem koncertnem življenju in prepričani smo, da bo tudi to njegovo sodelovanje vzbudilo največje zanimanje pa tudi zadovoljstvo pri koncertnem občinstvu. Po Griegovem Koncertu se bo po daljšem presledku izvajal Lajovev Andante za veliki orkester in nato Dvorakova simfonična pesnitev Divja žena. Koncert bo vodil Drago Mario Šijanec. Vstopnice so že v prodaji v knjigarni Glasbene Matice.

1 Stenografski tečajji — novi — zračetni in nadaljevalni prično 3. decembra. Pouk v vseh stopnjah: Korespondenčno, debatno in parlamentarno pismo. Sodobna lahka učna metoda, popolna izvežbanost. Oddelki za slovensko, italijansko in nemško stenografijo (izbira po želji). Posebne vaje po diktatu. Vpiše se lahko vsakdo, za dijake-inje posebni oddelki. Pouk bo dopoldne, popoldne ali zvečer dogovorno. Prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod, Domobranska 15. Informacije na razpolago dnevno v pisarni ravnateljstva.

1 V zbirki »Knjižice« je izšel »Duhovni kolektorček 1942«. V knjižici je ob enem razlaga sv. odpuškov in zbirka najpotrebnejših molitev ter dobrih del, obdarjenj z odpuški. — Vse redne knjižice se stalno dobe v Ljudski knjigarni, pri Štiligoju, v Mladinski založbi in v upravi na Rakovniku.

1 Šindikat mesarjev in klobasničarjev v Ljubljani sporoča po nalogu Visokega komisarijata cenjenemu občinstvu, da bodo prodajali v Ljubljani v sredo dne 2. decembra mesarji na nabavne knjižice za meso po 10 dkg salam odnosno kravice na osebo.

1 Rokodelski oder. Kakor vsako leto, bo tudi to pot prišel sv. Miklavž s svojim spremstvom na Rokodelski oder, da obišče in obdaruje svoje drage malčke. Pred prihodom bo otroška igrice z glasbo in rajanjem. Darila se sprejemajo v društveni pisarni v petek ob pol 3—6 in v soboto od 9 dalje do Miklavževega prihoda.

1 Premog in drva na nakaznice dobite pri trdnici »Gorivo«, Karlovska cesta 8.

1 Prva adventna nedelja v Ljubljani. Letos se je pričel adventni čas 29. novembra, v nedeljo, ki je bila prva adventna nedelja, ko se prično lepe pobožnosti, zornice, h katerim verniki radi zahejajo. Nedelja, ki je bila zmerom mrzla, je vabila Ljubljance dopoldne k mašam v vse ljubljanske cerkve. Zunanje mestno življenje se je zmerom razvijalo. Dopoldanska mladinska matineja je napolnila dramo. Gledališče je bilo dobesedno razprodano. Velikanski je bil naval k repizi Golarjeve igre »Ples v Trnovem«, katere premiera je bila v soboto ob popolnoma razprodani hiši. Tudi opera je bila popolnoma razprodana in vsa mesta razprodana. Poleg gledališč so bili v nedeljo tudi vsi ljubljanski kinematografi dobro obiskani.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama, Torek, 1. decembra ob 16.30: »Sestero oseb isto avtorja.« Red B. — Sreda, 2. decembra ob 16.30: »Gradbenik Solmes.« Red Sreda.

— Četrtek, 3. decembra ob 16. uri: »Hamlet.« Red A. Petek, 4. decembra: Zaprti (generalna).

Opera. Torek 1. decembra: Zaprti. — Sreda, 2. decembra ob 16. »Traviata«. Izven. — Četrtek 3. dec. ob 16. »Slepa miš.« Red Četrtek. — Petek 4. decembra ob 13. »Slepa miš«. Izven.

ROKODELSKI ODER. Sobota: Miklavžev večer. Ob 4. popoldne. — Nedelja: Ob pol 5. »Roksi«. — Torek ob pol 5. »Višarska polena«. — Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10—12. in v dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-I.

RADIO. Torek, 1. decembra. 7.30 Lahka glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijansko — 12.30 Plošče — 13.30 Poročila v slovensko — 14.30 Plošče — 15.30 Poročila v italijansko — 16.30 Plošče — 17.30 Poročila v italijansko — 18.30 Plošče — 19.30 Poročila v italijansko — 20.30 Plošče — 21.30 Poročila v italijansko — 22.30 Plošče — 23.30 Poročila v italijansko — 24.30 Plošče — 25.30 Poročila v italijansko — 26.30 Plošče — 27.30 Poročila v italijansko — 28.30 Plošče — 29.30 Poročila v italijansko — 30.30 Plošče — 31.30 Plošče — 32.30 Plošče — 33.30 Plošče — 34.30 Plošče — 35.30 Plošče — 36.30 Plošče — 37.30 Plošče — 38.30 Plošče — 39.30 Plošče — 40.30 Plošče — 41.30 Plošče — 42.30 Plošče — 43.30 Plošče — 44.30 Plošče — 45.30 Plošče — 46.30 Plošče — 47.30 Plošče — 48.30 Plošče — 49.30 Plošče — 50.30 Plošče — 51.30 Plošče — 52.30 Plošče — 53.30 Plošče — 54.30 Plošče — 55.30 Plošče — 56.30 Plošče — 57.30 Plošče — 58.30 Plošče — 59.30 Plošče — 60.30 Plošče — 61.30 Plošče — 62.30 Plošče — 63.30 Plošče — 64.30 Plošče — 65.30 Plošče — 66.30 Plošče — 67.30 Plošče — 68.30 Plošče — 69.30 Plošče — 70.30 Plošče — 71.30 Plošče — 72.30 Plošče — 73.30 Plošče — 74.30 Plošče — 75.30 Plošče — 76.30 Plošče — 77.30 Plošče — 78.30 Plošče — 79.30 Plošče — 80.30 Plošče — 81.30 Plošče — 82.30 Plošče — 83.30 Plošče — 84.30 Plošče — 85.30 Plošče — 86.30 Plošče — 87.30 Plošče — 88.30 Plošče — 89.30 Plošče — 90.30 Plošče — 91.30 Plošče — 92.30 Plošče — 93.30 Plošče — 94.30 Plošče — 95.30 Plošče — 96.30 Plošče — 97.30 Plošče — 98.30 Plošče — 99.30 Plošče — 100.30 Plošče — 101.30 Plošče — 102.30 Plošče — 103.30 Plošče — 104.30 Plošče — 105.30 Plošče — 106.30 Plošče — 107.30 Plošče — 108.30 Plošče — 109.30 Plošče — 110.30 Plošče — 111.30 Plošče — 112.30 Plošče — 113.30 Plošče — 114.30 Plošče — 115.30 Plošče — 116.30 Plošče — 117.30 Plošče — 118.30 Plošče — 119.30 Plošče — 120.30 Plošče — 121.30 Plošče — 122.30 Plošče — 123.30 Plošče — 124.30 Plošče — 125.30 Plošče — 126.30 Plošče — 127.30 Plošče — 128.30 Plošče — 129.30 Plošče — 130.30 Plošče — 131.30 Plošče — 132.30 Plošče — 133.30 Plošče — 134.30 Plošče — 135.30 Plošče — 136.30 Plošče — 137.30 Plošče — 138.30 Plošče — 139.30 Plošče — 140.30 Plošče — 141.30 Plošče — 142.30 Plošče — 143.30 Plošče — 144.30 Plošče — 145.30 Plošče — 146.30 Plošče — 147.30 Plošče — 148.30 Plošče — 149.30 Plošče — 150.30 Plošče — 151.30 Plošče — 152.30 Plošče — 153.30 Plošče — 154.30 Plošče — 155.30 Plošče — 156.30 Plošče — 157.30 Plošče — 158.30 Plošče — 159.30 Plošče — 160.30 Plošče — 161.30 Plošče — 162.30 Plošče — 163.30 Plošče — 164.30 Plošče — 165.30 Plošče — 166.30 Plošče — 167.30 Plošče — 168.30 Plošče — 169.30 Plošče — 170.30 Plošče — 171.30 Plošče — 172.30 Plošče — 173.30 Plošče — 174.30 Plošče — 175.30 Plošče — 176.30 Plošče — 177.30 Plošče — 178.30 Plošče — 179.30 Plošče — 180.30 Plošče — 181.30 Plošče — 182.30 Plošče — 183.30 Plošče — 184.30 Plošče — 185.30 Plošče — 186.30 Plošče — 187.30 Plošče — 188.30 Plošče — 189.30 Plošče — 190.30 Plošče — 191.30 Plošče — 192.30 Plošče — 193.30 Plošče — 194.30 Plošče — 195.30 Plošče — 196.30 Plošče — 197.30 Plošče — 198.30 Plošče — 199.30 Plošče — 200.30 Plošče — 201.30 Plošče — 202.30 Plošče — 203.30 Plošče — 204.30 Plošče — 205.30 Plošče — 206.30 Plošče — 207.30 Plošče — 208.30 Plošče — 209.30 Plošče — 210.30 Plošče — 211.30 Plošče — 212.30 Plošče — 213.30 Plošče — 214.30 Plošče — 215.30 Plošče — 216.30 Plošče — 217.30 Plošče — 218.30 Plošče — 219.30 Plošče — 220.30 Plošče — 221.30 Plošče — 222.30 Plošče — 223.30 Plošče — 224.30 Plošče — 225.30 Plošče — 226.30 Plošče — 227.30 Plošče — 228.30 Plošče — 229.30 Plošče — 230.30 Plošče — 231.30 Plošče — 232.30 Plošče — 233.30 Plošče — 234.30 Plošče — 235.30 Plošče — 236.30 Plošče — 237.30 Plošče — 238.30 Plošče — 239.30 Plošče — 240.30 Plošče — 241.30 Plošče — 242.30 Plošče — 243.30 Plošče — 244.30 Plošče — 245.30 Plošče — 246.30 Plošče — 247.30 Plošče — 248.30 Plošče — 249.30 Plošče — 250.30 Plošče — 251.30 Plošče — 252.30 Plošče — 253.30 Plošče — 254.30 Plošče — 255.30 Plošče — 256.30 Plošče — 257.30 Plošče — 258.30 Plošče — 259.30 Plošče — 260.30 Plošče — 261.30 Plošče — 262.30 Plošče — 263.30 Plošče — 264.30 Plošče — 265.30 Plošče — 266.30 Plošče — 267.30 Plošče — 268.30 Plošče — 269.30 Plošče — 270.30 Plošče — 271.30 Plošče — 272.30 Plošče — 273.30 Plošče — 274.30 Plošče — 275.30 Plošče — 276.30 Plošče — 277.30 Plošče — 278.30 Plošče — 279.30 Plošče — 280.30 Plošče — 281.30 Plošče — 282.30 Plošče — 283.30 Plošče — 284.30 Plošče — 285.30 Plošče — 286.30 Plošče — 287.30 Plošče — 288.30 Plošče — 289.30 Plošče — 290.30 Plošče — 291.30 Plošče — 292.30 Plošče — 293.30 Plošče — 294.30 Plošče — 295.30 Plošče — 296.30 Plošče — 297.30 Plošče — 298.30 Plošče — 299.30 Plošče — 300.30 Plošče — 301.30 Plošče — 302.30 Plošče — 303.30 Plošče — 304.30 Plošče — 305.30 Plošče — 306.30 Plošče — 307.30 Plošče — 308.30 Plošče — 309.30 Plošče — 310.30 Plošče — 311.30 Plošče — 312.30 Plošče — 313.30 Plošče — 314.30 Plošče — 315.30 Plošče — 316.30 Plošče — 317.30 Plošče — 318.30 Plošče — 319.30 Plošče — 320.30 Plošče — 321.30 Plošče — 322.30 Plošče — 323.30 Plošče — 324.30 Plošče — 325.30 Plošče — 326.30 Plošče — 327.30 Plošče — 328.30 Plošče — 329.30 Plošče — 330.30 Plošče — 331.30 Plošče — 332.30 Plošče — 333.30 Plošče — 334.30 Plošče — 335.30 Plošče — 336.30 Plošče — 337.30 Plošče — 338.30 Plošče — 339.30 Plošče — 340.30 Plošče — 341.30 Plošče — 342.30 Plošče — 343.30 Plošče — 344.30 Plošče — 345.30 Plošče — 346.30 Plošče — 347.30 Plošče — 348.30 Plošče — 349.30 Plošče — 350.30 Plošče — 351.30 Plošče — 352.30 Plošče — 353.30 Plošče — 354.30 Plošče — 355.30 Plošče — 356.30 Plošče — 357.30 Plošče — 358.30 Plošče — 359.30 Plošče — 360.30 Plošče — 361.30 Plošče — 362.30 Plošče — 363.30 Plošče — 364.30 Plošče — 365.30 Plošče — 366.30 Plošče — 367.30 Plošče — 368.30 Plošče — 369.30 Plošče — 370.30 Plošče — 371.30 Plošče — 372.30 Plošče — 373.30 Plošče — 374.30 Plošče — 375.30 Plošče — 376.30 Plošče — 377.30 Plošče — 378.30 Plošče — 379.30 Plošče — 380.30 Plošče — 381.30 Plošče — 382.30 Plošče — 383.30 Plošče — 384.30 Plošče — 385.30 Plošče — 386.30 Plošče — 387.30 Plo

Življenje in konec tovarnarja topov

Schneider — gospodarstvenik Francije — Zapustil je ogromno premoženje dvanajst milijard

Evgena Schneiderja, ki je umrl 18. novembra t. l. v Parizu, sem videl zadnjikrat 18. novembra 1934. Bilo je o priliki, ko je bil izvoljen za člana Akademije socialnih in političnih ved, in sicer je bil izvoljen v počastitev in priznanje za posebne zasluge za človeštvo... Slavnostni govori, v počastitev novega člana, so se kar vrstili. Gabriel Manataux, član Francoske akademije, je v svojem govoru proslavil Schneiderja, kot velikega dobrotnika človeštva; Henrik Capitant, profesor prava na Sorboni, se je izrazil takole: »Vi ste nedvomno vzvišen član našega plemena, mož dela, mož dejanja, mož tvorine sile. Vi ste človek mislec in velik dobrotnik naroda.«

Slavljenec je sedel ob strani predsednika. Ognjen je bil s slavnostnim plaščem člana višjega častnika častne legije. Tu je sedel torej Schnei-

Trgovci s topovi Evgen Schneider

der, lastnik obsejnih tovarn za orožje družbe »Creusot«, ki je deset let tuhtal, kako bi zanetil nov svetovni požar. Poslušal je hvalnice, ki so mu jih peli učenjaki in profesorji, člani najvišjega učnega zaseda v Evropi. Peli so slavo človeku, ki je bil neodgovoren za vojske l. 1914. Slavljenec je brezbržno prisostvoval slavnosti. Tu in tam je nalahko pokimal s svojo podolgovato mršavo glavo, čigar edina značilnost so bili na krtačko pristrženi brki, ki so dajali licu nekoliko oblike.

Schneiderjevi slavnati moše.

V resnici je bilo Schneiderju kaj malo mar hvalnic in časti, s katerimi so ga obsipali člani Sorbone in profesorji akademije ter francoski časopisi. Mimo vse hvale in pohvale in časti, in mimo koristi Francije, je zanimal Schneiderja edino le njegov lastni dobiček in bogastvo. Njegovo edino stremenje je bilo — čim večji razmah njegovih podjetij. Schneider ni bil le lastnik ogromnih podjetij »Creusot«, ki so bile največje orožarne v Franciji — med vojno 1914—1918, — ni bil le častni član odbora »Comité des Forges«, velikega trusta težke industrije, temveč je bil tudi najbogatejši bančnik in mogočna politična osebnost.

V politiki se Schneider javno ni udeleževal, tudi ni silil v ospredje. Bolj se je briga za to, da je potiskal svoje slavnate moše po lestvi navzgor do važnih političnih mest tretje republike. To je njegovemu »Comité des Forges« več koristilo. Tako so prišli na važna mesta Poincaré, Clemenceau, Tardieu, Doumergue, Flandin, Weygand in drugi. V nasprotju s trustom je tekmovala »Visoka banka«, t. j.: Herriot, Chautemps, Daladier, Blum i. dr. Bistvo obeh nasprotujočih se strank pa je bilo to, da je tako pred svetovno vojno, kakor po vojni, pripadala »Comité des Forges« krščansko konzervativni in nacionalistični smeri: »visoka banka« pa je bila pod vplivom judovsko-framazonske revolucionarne internacionale.

Tekmovanje teh dveh mogočnih podjetij oziroma denarnih vlemoči je značilno za razvoj političnih dogodkov po svetovni vojni. In kdor je pazljivo zasledoval potek političnih dogodkov, je prav gotovo opazil, da je boj, ki se je bil med visoko banko in težko industrijo, odločilno vplival na razvoj politike tako v Franciji sami, kakor zunaj njenih meja. — O teh važnih političnih dogodkih sem obširneje razpravljal v svoji knjigi: »Mercanti di cannoni« (Trgovci s topovi), ki je izšla te dni že v četrtil izdaji.

Povod za izvolitev Schneiderja za člana Akademije moralističnih in političnih ved, je bila stoletnica ustanovitve znamenite tovarne za topove. Bilo je l. 1834, ko sta Evgen in Rudolf Schneider, doma iz Sarre, prišla v Creusot, malo mestce na severovzhodu Digionov, ob času, ko je razvoj železnice in plovbe pripomogel k silnemu razmahu kovinske industrije. V Creusotu se je nahajalo ležišče premoga. Brata Schneider sta tu takoj ustanovila razne mehanične delavnice in tovarne, ki so izdelovale stroje in strojne dele za plovbo na Saoni in Chalskem predelu. Posebno na bregovih Soane so se množile tovarne. Prvi vlak, ki je stekel v Franciji, je bil vlak iz Creusota. To je bilo l. 1839. Tudi prva ladja na parni pogon, je bila zgrajena v Creusote in sicer l. 1839. Prva dojava topov iz Creusota je bila naročena za časa krimske vojne. Še večji razmah tovarna pa se je pričel ob nemško-francoski vojski leta 1870 do 1871, ko so Schneiderjeve tovarne dobile naročilo za izdelavo 250 topov, ki so bili narejeni večinoma iz bronu. Krupp, hud tekmeč Schneiderjev, pa je istočasno izdelal vzorec brzostrelnega topa, ki je bil iz jekla.

Od l. 1898 do danes

Merodajni strokovnjaki pripisujejo bliskovito prusko zmago prav tem topovom. Zato je l. 1872 francoska ljudovlada neprosila Schneiderja, naj za poskušajo napraviti jeklen top, kakor ga imajo Prusi. Top so ylili, poskus je uspel. L. 1875. so dobile tovarne v Creusotu naročilo za 60 pet in sedemdeset mm topov ter 10 topov 90 milimetrskih. Ta nabava je pomenila za Kruppa hudo konkurenco in je izzvala začetek boja in tekmovalja med tema dvema velikima pridobitnikoma.

Henrik Schneider, ki je nasledil svojega očeta in strica Adolfa, je posvetil vsu svojo pozornost 75 milimetrskim topovom in jih je izpopolnil do najvišje zmožnosti. L. 1895 je izdelal zopet nov, izpopolnjen 75 mm top. Ta top je bil točen in priročen ter silno preprosto sestavljen. Dva in dvajset držav je naročilo te vrste top, med njimi tudi Italija. V petnajstih letih (1885 do 1900) so vile tovarne v Creusotu 10.200 topov. Od l. 1900 do l. 1914 pa že 34.560 topov.

Ko je Evgen Schneider nasledil svojega očeta (l. 1898), je bil star trideset let. Njegova podjetja so bila takrat že na trdni podlagi. Rusko-japonska vojska pa je tovarne še bolj podprla. Kmalu so postala podjetja v Creusotu največja orožarna francoske republike in dobaviteljica za polovico zemeljske oblike. Kot mesto se Creusot z Essenom ne

da primerjati. Creusot šteje komaj trideset tisoč prebivalcev. Mesto leži v kotlini, obdajajo ga visoke gore. Ceste so ozke, hiše nizke, ulice puste in dolgočasne. Tovarne in delavnice pa so krasno urejene. Tovarne se raztezajo pet kilometrov na daleč. Nekatera poslopja so kakor trdnjave. Ves prostor, ki ga zavzemajo tovarne meri 24.000 kv. metrov. Od l. 1938 dalje, porabijo tovarne na leto do 540 tisoč ton premoga. Jekla in železa pa do 250 tisoč ton. Od vseh strani se vsiplje v mesto vsako jutro do 25 tisoč delavcev, ki so zaposleni v tovarnah.

Družbe pod nadzorstvom.

Delovanje tovarn Creusot se ne omejuje le na vplivanje topov. Tu je tudi premož. Premog sam pa ne zadostuje za vplivanje topov. Treba je tudi železa. Schneider je kupil v kotlini Brieyja in Lorene Drotmontske železne rudnike, ki dajejo na leto milijon ton železne rude. S tem nakupom je silno povečal svoj podjetja in dvignil delovno moč svojih tovarn. Povečal je plovno industrijo v Chalon-skem predelu ob Saoni. V Bordeauxu pa je zgradil velika skladišča in ladjedelnice, kjer gradijo močnejše ladje križarke ter druge vojne in trgovske ladje in parnike. Za manjše ladje je zgradil v Toulonu posebne ladjedelnice.

Seznam tovarn, ladjedelnic, velepodjetij, bank, elektraren, vodovodov, kanalov itd., kjer je bil Schneider udeležen, bodisi kot lastnik, delničar ali pa kot upravni svetnik, bi izpolnil kar dva stolpca časopisa. Schneider je bil povsod udeležen, kjer koli je kazalo na dobiček. Bil je delničar treh velikih kovinskih družb v Normandiji. Imel je lastne tovarne za kemične izdelke in je bil poleg tega udeležen pri večjih podjetjih te vrste. Tudi slavna Maginotova črta je bila večinoma v njegovih rokah. Schneider je bil tudi član treh največjih zavarovalnih družb. Po slavnatih mošeh se je rinit naprej ali pa je sam porival slavnate moše na mesta, kjer so mu lahko koristili. Nič koliko bankam, večjim in manjšim, je bil predsednik ali pa član upravnega sveta. Tudi pri Lyonski banki je imel veliko besedo. Ta banka ima 600 milijonov premoženja. Največji banki, Banque Parisienne in nizozemska banka (Banque des Pays Bas), sta bili pod njegovim osebnim nadzorstvom. Banque Parisienne in Banque de Paris sta bili vpreženi v njegova podjetja za razne tovarne, železnice, vodovode, kanale itd. in sicer v domači deželi in v kolonijah. V srednji in južni Evropi se je raztezalo Schneiderjevo delovanje po zastopnikih v Avstriji, Čehoslovaški, Jugoslaviji, Poljski, Rumuniji i. dr.

Vzhodno bojišče: Apeninske čete italijanske armade na pohodu proti novim postojankam.

Deveti obrok sedemnajstih iger

Livorno nosi zastavo, Venezia na zadnjem mestu — Dragocena točka v prid Triestini

Bližamo se koncu prve tretjine državnega nogometnega prvenstva. Doslej so igrali že devet nedelj po vrsti, moštva pa, na katera bi začetkom sezone lahko stavili, se mudijo še vedno neke v sredini. Tudi včeraj je bilo nekaj zanimivih srečanj. Livorno, ki preseneča letos s lepim izkupičkom na vrhu razpredelnice — 16 točk v devetih igrah res ni malo! — je meril včeraj svoje moči v Triestu. Dosegel je samo remis 1:1, kar pomeni za Triestino vsakega lep uspeh. Tako je Livorno doslej sedemkrat zmagal, dvakrat pa remiziral. Bari in Triestina sta bila deležna odlikovanja, sta mu odjedla vsak po eno točko.

Glede Rome se zdi, da v tej sezoni ni več tako udarna, kot je bila v preteklih. Včeraj je sprejela na lastnem igrišču Bologno in na vsaki strani je padel le po en gol. Z istim izidom — namreč 1:1 — je opravil tudi Lazio svoje gostovanje v Firenzi. Od zanimivejših srečanj omenjamo še ono v Benetkah. Tam je igralo eno najsolidnejših moštev letošnje sezone Torino. Benetčani so imeli prednost lastnega igrišča in tudi vročih navijačev ni manjkalo, do besede pa je le prišel samo boljši nogomet. Venezia je morala kloniti s 3:0.

Podrobni izidi devetega kola so bili tili:

Benetke: Torino — Venezia 3:0.
Milan: Milano — Liguria 0:0.
Venezia: Atalanta — Venezia 3:2.
Firenza: Fiorentina — Lazio 1:1.
Rim: Roma — Bologna 1:1.
Genova: Genova — Bari 3:2.
Torino: Juventus — Ambrosiana 4:2.
Trieste: Triestina — Livorno 1:1.

Vrstni red moštev in točk: Livorno 16. Torino 12. Genova 11. Juventus, Lazio in Fiorentina po 10. Roma in Milano po 9. Bologna, Atalanta, Bari in Ambrosiana po 8. Triestina 7. Liguria 6. Venezia in Venezia 5.

Medtem ko se je Livorno v A razredu krepko odtrgal in vodi s štirimi točkami naskoka, je položaj v B razredu čisto drugačen. Na vrhu je že gneča, razlike med favoriti pa znašajo samo po eno točko. Kar pogledimo si vrstni red moštev v B razredu!

Na čelu je Spezia s 14 točkami, njej za petami Pro Patria s 13, pa Napoli in Anconitana s 12. Potem sledijo: Padova in Brescia po 11. Pisa, Modena in Alessandria 10. Cremonese 9. Novara in Fanfulla po 8. Savona 7. Palermo, Udinese in Mater po 6. Siena 5. Pescara pa 4.

Včeraj je bilo spet vseh devet parov B razreda na delu, podrobni izidi pa so naslednji:

Te dežele je oskrbovala s proizvodi Schneiderjevih tovarn družba »Union Europeenne industrielle ed financiere«, v čigar proizvodnji je bil zapodan tudi petrolej, medtem, ko sta bili »Banque de Paris« in Banque des Pays Bas vezani na ameriškansko družbo »Standards«. »Union Parisienne« pa je bila vezana na anglo-nizozemsko petrolejsko družbo »Royal Dutch«, katere predsednik je bil Schneider.

Schneider je bil izvoljen tudi za poslanca, pa je kljub temu ostal nasprotnik desničarjev. Razume se, da v politiki ni mogel imeti čistih rok: tovarnar topov mora biti dober z vsako politično večino, ki je na krmilu. Ko pa je l. 1911 pri volitvah pogorel, na korist socialističnega tekmeča, se je za ta pozar odškodoval tako, da je navil Poincaréja, ki mu je ob letu izplačal iz državne blagajne vse stroške, ki jih je imel z volitvami. Po tem porazu Schneider v javnosti ni več nastopil. Ni pa izpustil vajeti iz rok, temveč je iz zaledja vodil politiko in zasledoval vse javne dogodke.

Boj proti bančništvu.

Hud boj se je vnel med »Visoko banko« in med Comité des Forges. Schneiderju in comitéju des Forges je uspelo, da je l. 1926, za časa Poincaréjeve vlade dobil kakšnih deset milijard frankov za utrdbo na vzhodu, za Maginotovo linijo, kakor so te utrdbe imenovali.

Zmaga ljudske stranke v Franciji pa je pomenila za Schneiderja hudo zadevščino, ki jo je kriza, v letih od 1929 do 1939 še poostriala. Potem je splošna kriza v Evropi povzročila, da so prišli v stisko tudi zavodi, kakor »Union Europeenne« in s tem tudi »Union Parisienne«. Splošna sve-ovna kriza in socialni razpad je ogražal tudi denarne zavode, industrijo, finance in podjetja, katerim je predsedoval ali pa bil lastnik Schneider.

Schneider je bil prisiljen izstopiti iz več podjetij, nekatera podjetja pa je moral celo prodati z izgubo. Zaradi splošne krize je prišlo tako daleč, da je moral Schneider v »Comité des Forges« sprejeti celo člane bančništva kot soudeležence, oziroma kot člane nadzorstvenega sveta. — Vojne, ki je sledila l. 1939, Schneider ni bil kar nič vesel. To se sicer čudno sliši za tovarnarja topov. Toda on je imel v svojih podjetjih mogočne politične tekmece, ki so bili bolj drzni in so imeli več poguma, da so znali poraziti volilce in izvoljene kandidate.

V prvem letu vojne v Franciji, se je Schneider umaknil v ozadje. Zdaj se je posvetil vzgoji psov hrto. Ostare je. Zdaj mu je bilo kaj malo mar, kako se bosta pobotali oziroma bojevali judovsko-masonska »visoka banka« in razni trusti in podjetja. Schneider je bil star mož. Zanimali so ga edino le še psi. Umrl je 75 let star. Zapustil je »precejšnje« premoženje — dvanajst milijard frankov! (»Stampa Sera« — Paolo Zappa.)

Zanimiva statistika

V Parizu so napravili statistiko predmetov in vrst živali in ptic, ki so jih tekem enega leta potegnili iz Seine pri Parizu. Statistika dokazuje, da so v omenjenem času potegnili iz nane francoske reke nad 200 psov, 100 mačk, 600 kokoši in rac, 200 gost, 6000 različnih ptic, tri lisice, tri opice, eno kačo, tri ježe, enega papagaja in tudi precej velikega morskega psa.

FANTEK V NEBESIH

TEKST IN SLIKANICE: DAGMAR KACER

16.

»POJDI, MALČEK! VSAK ANGELČEK IMA SVOJO ZVEZDICO, DA JO PRIŽIGA SVOJIM DRAGIM NA ZEMLJI! ONA TAM-LE JE TVOJA! SAMO OČISTI JO, KER ŽE DOLGO NI SVETILALE«

17.

FANTEK JE VSAK ROGLJIČEK VNETO OSNAŽIL, DA JE BILA KMALU NAJSVETLEJŠA NA NEBU IN DA JI JE BOTER MESEC BIL ZE NEVOŠČLJIV.

18.

KO JO JE BOTER MESEC MAHNIL DRUGAM, JE ANGELČEK PRIŽGAL ZVEZDICO. ZAZARELA JE V VSEM SVOJEM SIJAJU IN ANGELČEK JE SREČNO POGLEDAL NA ZEMLJO.

Veselje

Zagovornik: »Zaradi tatvine draguljev ste zaradi pomanjkanja dokazov oproščeni.«
Obtožene: »Ali to sedaj pomeni, da si smem dragulje pridržati?«

A. Fogazzaro:

51

Palača ob jezeru

Čez kakih deset minut se je zopet prikazala prekla, nato Haron in modri šal.

»Torej? Torej?« sta vprašala oba hkrati Finotti in Vezza.

Nihče jima ni odgovoril. Šele ko sta stopila na suho, sta Edita in Ferrieri izrekli nekaj hladnih besed obdobjanja. Edita je bila žalostna in resna, inženir pa je bil rdeč kakor kuhan rak. Brodar je mirno čakal, da vstopi druga skupina. Edita je ostala poleg Marine, inženir pa se je oddaljil s sklonjeno glavo. Vezza in Finotti sta odšla skupaj, čeprav nerada.

Nepo je bil nemiren. Neprestano se je oziral, stresal glavo, kakor da bi se hotel znebiti naokrog, ki jih ni imel več in se od časa do časa oddaljeval preko kamnov na sredo rečice, da bi videl, če se doln že vrača.

Ko se je zopet oddaljil, je Marina namignila na inženirja in tiho vprašala Edito:

»Tudi on, kaj ne, kljub svojemu plemenitemu vedenju? Uganila sem, ko sta stopila iz čolna. Vsi so enaki.«

»Sramotno je to, sramotno!« je dejala Edita, ki je še vsa drgetala.

»Je bil zelo predrzen?«

Edita je zardela.

»Kdor se samo za trenutek spozabi napram meni in to z najmanjšo kretnjo, je že zelo predrzen.« je dejala.

»Gospod Ferrieri!« je zaklicala Marina.

Ferrieri se je okrenil. Hotel se je narediti nebržnega, a ni mogel.

»Prosim, bodite tako prijazni in pojdite k grofici Foski, ki se brez dvoma že zelo dolgočasi. Midve z gospodično bova šli pozneje z Rikom bržkone po drugi strani.«

V Marininem glasu je bilo čutili nezavedno nevoljo ženske, ki vidi moškega ob nogah druge.

Ferrieri se je priklonil in odšel.

»Navadno se ne dela tako, kakor sem storila jaz,« je nato dejala Marina tovarišici. »Storila sem to zaradi vas, da vam ne bo treba biti več v družbi tega plečastega vsiljivca, ki vas navdaja s takim studom. V takih primerih se prav malo menim za običaje.«

»Hvala vam,« je odvrnila Edita.

Barčica se je vrnila.

»Groff!« je zaklicala Marina.

Nepo je hotel odvrniti: »Groff!« a je samo odprl usta in stopil v čoln za Marino.

»Kje je Ferrieri?« je vprašal Vezza.

»Šel je pred nami k jezeru,« je odvrnila Marina.

A čolniček se je že oddaljil od brega in nje ne besede so se zgubile v hrumenju vode.

Marina se je tesneje zavila v šal in sklonila glavo, da bi se ubranila mrzlega vetra, ki jo je škropil z drobnimi kapljicami, ki so polzele po skalovju. Gledala je predse v temo, odkoder je prihajala voda.

Barčica je priplula do temnega hodnika, ki vodi v »prestolno dvorano«. Postava stareca, ki je stal na prednjem koncu čolna, je postajala med temnim skalovjem vedno bolj temna, udarci okovane palice so se zgubljali v oglušujočem hrumenju slapov, ki je prihajalo od znotraj. Zavladala je skoraj popolna tema. Nepo se je sklonil k Marini in jo prijel za roko.

»Ah! je Marina užaljeno vzklila. Roke pa ni odmaknila. Nepo jo je ves srečen stisnil med svoje. Ni vedel, kaj bi rekel. Zdelo se mu je, da je vse povedal. Večkrat zaporedoma je stisnil to hladno in negibno roko, kakor da bi hotel iz nje iztisniti kak izraz, kako besedo. Nekaj mu je šinilo v glavo. Z levico je pridržal Marinino roko, z desnico pa je objel deklico čez pas. Marina se je skrčila vase in planila naprej.

»Mir, za božjo voljo!« je zavpil brodar Besed ni bilo mogoče več razumeti in vladala je popolna tema. Enolično hrumenje je moreče legalo na dušo.

Nepov objem je nekoliko popustil. Ni mogel razumeti, zakaj se je Marina skušala umakniti. Začel je govoriti. Čeprav niti sam ni slišal svojega glasu, je vseeno govoril. Marina se mu ni več upirala. Ves prevzet od sreče je razširil na roki, s katero jo je objemal, prste kakor lovke nečiste živali, ki je v temi postala predrzna. Razširil je prste v poželenju, da bi objel celo postavo. Marina se je odmaknila v slepi želji, da bi zdrobila njegovo roko in ga je začela zmerjati. Hrumenje vode pa je bilo tisočkrat močnejše. S svojo orjaško besnostjo je ta hrup tlačil k tlom majhno in neobgledno človeško jezo. Dekletove besede so se izgubljale v peklemskem trušču. Narava je hotela govoriti sama. Nepo je čutil, kako so se Marinina prsa dvigala pod njegovo roko in sredi hrumenja se mu je dozdevalo, da sliši njen glas. Domisljal si je, da so bile to besede ljubezni in je v temi iskal z ustnicami njena usta.

Tedaj je čoln zavil okrog zadnjega ovinka temnega hodnika in dospel v vrtolno, kjer se je razširjala slabotna zelenkasta svetloba, ki se je zdelo, da izhaja iz vode. Nepo ni utegnil pogledati Marine v obraz. Brodar se je okrenil proti njima. Nepo je v hipu izpustil Marino in se delal, kakor da gleda proti stropu. Starec je porinil čoln k skali s tem, da je uprl svojo okovano palico ob nasprotno steno, s prosto roko pa je kazal na skalovje okrog sebe.

»Čudovito!« je zakričal Nepo. Haron se je prijel za uho in z roko pokazal, da ne sliši. Nato je z roko in glavo pomagal, češ da bodo videli še lepše stvari. Nato je zopet začel porivati čoln naprej. Marina blede, s stisnjenimi ustnicami, zavita v šal, se je zdelala kakor grešna duša, ki je ušla jezi duhov peklenjskih rek.

»Prestolna dvorana« se je odprla pred njimi kot zlatozelen privid, s svojo veliko kupolo, s črno skalo na sredini s bobnečim in penečim se vodovjem. Čolniček je smuknil na desno v majhen zaliv, kjer je voda bila popolnoma mirna. Orjaška kamnita zavesa se je tu spuščala navzdol, tako da je v tem zalivu hrumenje vode bilo manj silno in je bilo mogoče razumeti se med seboj. Brodar je vprašal Marino, če ji je kraj všeč in je pristavil s pomilovalnim nasmehom, da je vsej gospodi všeč. Njemu da so všeč samo postvili, ki jih tu dobi. Trdil je, da jih je tu precej in jima je dejal, naj pogledata v vodo, da jih hosta brez dvoma nekaj videla.

Ko se je Nepo okrenil, se je dotaknil Marini-nega lica.

»Ne dotikajte se me!« mu je rekla trdo, ne da bi ga pogledala.

Nepo je pripisoval njene besede svetlobi, in se zaradi njih ni razburjal. Samo brodarju je rekel osorno:

»Kaj nas brigajo tvoje postvri, tepec! Naprej!«

Beseda o zimskem treningu

Da ne bodo sklepi zarjavili

O strojih je znano, da zarjavijo in začenjajo škripati, če niso v pogonu in če jih zanemarjamo. Tudi o človeškem organizmu je znano, da postane okoren in slaboten, če si privoščimo daljši dopust. Mišice postanejo ohlapne, hrbtnica trda, gibkost sklepov pa se zmanjša že v nekaj tednih udobnega načina življenja. Mišična moč ni trajna posest; močan si, dokler se uriš, potem pa začetno nabrekne mišice usihati. To je dobro znano tekmovalcem, ki si dovolijo v jeseni le krajši dopust, za tem pa začnejo s tako imenovanim zimskim treningom.

Komur je na tem, da mu ne bodo sklepi zarjavili, se bo lotil v času, ko vlada na igriščih zimski mir, domače telovadbe. Kaj naj bi delal, kako naj bi skrbel, da bo ostal kolikor toliko v »formi«?

Gimnastične vaje so dandanes že tako splošno znane, da jih je treba samo smotrno izbirati. Ob-

Na prvi sliki vidimo športnika, ki se je skrčil v čepenje; mišice so se sproščene, v naslednjem trenutku pa bodo že v največjem naponu, ko se bo pognal v zrak in skočil visoko, kolikor bo mogel. Drug gib nam kaže raztezno vajo za roke. Krepko je zamahnil v vzročenje in nazaj, kar preteguje mišice na prsih, krepki one na plečih in povečuje gibljivost v ramenskem sklepu. Vaja je učinkovita za lepo držanje telesa in jo priporočamo vsem, ki morajo pri svojih opravkih sedeti v sklonjeni drži.

Dviganje kolen, ki ga vidimo na tretji sliki, bo koristilo skakačem, tekačem in smučarjem. Čim živahnje bo ritmika izvedbe, tem bolj učinkovita bo vaja. Nazadnje vidimo še vajo za sukanje trupa. Te vrste gibov je potrebna zlasti metalcem, dobrodošla pa bo tudi tekačem in smučarjem.

Konec koncev ni tako važno kaj delaš, temveč kako in koliko. Priporočljivo je, da goji tekmovalce, pa naj bo nogometaš ali plavalec, atlet ali bokser, telovadbo vsak sam. Vsaj tako dolgo naj se zamudi z vajami, da se bo pri odprtem oknu pošteno ogrel. Tako bo brez skrbi, da ne bodo sklepi zarjavili in da se bo spomladi, ko bo prišel spet na igrišče, dobro počutil.

Z redno domačo telovadbo pa še ni izčrpan spored zimskega treninga. Po dvakrat na teden se mora tekmovalce pošteno truditi, da ne bo njegova telesna zmogljivost nazadovala. V ta namen priporočamo strokovnjaki zlasti delo na dobrem zraku. Najenostavnejše bo, da se poda v dvorano, kjer bo nacepil drv za ves teden. Izvrstno priložnost za trening nudijo klade in grče, ki zahtevajo krepke zamahe in udarce, preden jih razdrobiš na uporabne kose za peč. K uspešnemu zimskemu treningu spada še tek čez drn in strn ali pa vsaj hitra hoja po stezi, ki vodi navkreber, po ravnem in navzdol. Zadostuje lahek tek, ki traja do pol ure ali pa hitra hoja v obliki sprehoda.

Selitev

»Kam naj nosimo sedaj pohištvo?«
»Hm, nesreča. Naslov novega stanovanja sem sicer napisal, toda ostal je v žepu moje suknje. In ta je pa z ostalimi oblekami in perilom v vozu.«

Zmeraj manj olja v Egiptu

V Egiptu so se že od nekdaj oskrbovali z oljem iz bombaževga semena. Pred to vojno so pridelali na ta način 45.000 ton olja. Od teh so ga 30.000 ton uporabili za jedilno olje, 10.000 ton za proizvodnjo mila, a 5.000 ton so ga izvozili. Odtlej se je povečala proizvodnja olja na 90.000 ton; od tega so 45.000 ton uporabili za hranivo, 25.000 ton za milo in 12.000 ton za angleško armado. Ker pa se je zdaj pridelovanje bombaža zmanjšalo, grozi Egiptu, da ostane sčasoma brez olja, a prav tako Palestina, ki je prejemale olje večinoma iz Egipta.

Globok pogovor

Prvi telefonski pogovor na tem svetu je bil leta 1861, in sicer sta se pogovarjala telefonski iznajditelj Filip Reis in njegov prijatelj — in sicer takole: »Konji ne žro kumar.« Njegov prijatelj: »To vem tudi jaz, tepec neumni!«

Nagačena koza v hlevu

Nekemu kmetu na Tirolskem so tatovi ponoči ukradli kozo, jo ubili, odrli in odnesli. V hlevu pa so pustili pravilno nagačeno kozo v isti koži, kot je bila živa.

Mali oglasi

Kupimo

Otroške sani

dvo ali trisedežne, dobro ohranjene, kupim. Cenje-ne ponudbe: Dolenjska cesta 13, pritličje.

Stare knjige

slovenske, vsakovrstne, vitrine, knjižno omaro - kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ljubljana« št. 6676.

Prodamo

Rumeno korenje, repo

za ribanje, krmilno peso in rumeno kolerabo je čas kupiti samo še nekaj dni. V trdem zimskem vremenu ne bomo mogli več uvoziti gornjih vrst blaga, zato opozarjamo vse reflektante, da jih prodajamo samo še nekaj dni v naših skladiščih v Maistrovi ulici števil. 10 in v mesarski stojnici Fr. Ocvirka na Pogačarjevem trgu. Založite se pravočasno! Gospodarska zveza, Ljubljana.

Kokoši, težke,

za plemo in zakol, naprodaj, Gosposka ul. 10.

Štedilnike in peči

več komadov različne velikosti, nov sistem »Mer-kur«, 50% prihranka na kurivu. Dobavljia za reklamne cene »Merkur«, Puharjeva ul. 6.

Predpčice za lončeno peč

50% prihranka na kurivu, za reklamne cene dobavljia »Merkur«, Puharjeva 6.

Službe

Dobe:

Sprejememo takoj mehanike, kleparje in ključavničarje, »Merkur«, Puharjeva 6.

Sobe

Ištele:

2 dijakinji
iščeta sobo pri dobrih ljudeh. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Zmerna cena« št. 6673.

GOSPODJE POZORI! Klobučarna »PAJK« strokovno očisti, preoblikuje in prebarva vse vrste klobukov po nizkih cenah. Lastna delavnica. Se priporoča Rudolf Paik, Sv. Petra c. 38

Zahvala

Bog bodi plačnik ge. Mariji Šteple in ge. Mariji Laznik, ki sta moji dragi sestri, gospodični

TEREZIJI MERHAR

za časa boleznit tako požrtvovalno stregli, istotako hvala č. duhovščini, ge. Veber Uršuli, Borštnar Franji za vso naklonjenost in podarjeno cvetje. Zahvala tudi vsem drugim za izraze sozolja in vsem onim, ki so jo spremenili na zadnji poti.

Ljubljana, dne 30. novembra 1942.

Merhar Josip

Umrli so nam dne 24. novembra, stari 88 let, naš skrbni oče, stari oče, brat, stric in svak, gospod

Andrej Bezeljak

kovač in posestnik v Postumii

K večnemu počitku smo jih položili v četrtek, 26. novembra, na domače pokopališče,

Ljubljana, Postumia, dne 30. novembra 1942.

Zalujoče družine:

Debevec, Vičič, Bezeljak, Drnovšek, Persolja

Skrivnost skrivljene sveče

Roman.

»Če ne znate plavati, je pod vašim sedežem rešilni pas.«

John je prikimal.

Kara je motril morje, kakor bi nekaj iskal, kar je kmalu našel. Gledano z višine, v kateri sta letela, se ni zdelo ono nič drugega ko bela lisa na zelenem polju. Tedaj pa se je začelo letalo spuščati s tako strahovito brzino, da je potniku na nevarnem sedežu v ozadiju zmanjkovalo sape in se je z obema rokama krčevito tiščal za naslonjalo.

Prevzela ga je mrtvaška mrzlota, a tega skora ni opazil. Vse se mu je zdelo tako neverjetno, tako nemogoče. Čakal je, kdaj se zbudi, in se spraševal, če tudi o zaporu ni samo sanjal.

Nato je opazil mesto, kamor je usmeril Kara letalo.

Bila je bela jahta, dolg in ozek parnik, ki je počasi plul proti zahodu. Videl je, kako je pušcal za seboj plitvo brazdo, in ko je letalo padalo, je že lahko opazil, kako so spustili z jahte čoln v morje. Nato se je letalo kakor v skoku spustilo in letelo kakor plit nad gladino, motor se je pa ustavil.

»Kakih deset minut se morava vzdržati na površju,« je spregovoril Kara, a ta čas naju poberejo.«

V skoraj mučni tišini, ki je sledila, ko je utihnil motor, je bil njegov glas nekam srdito močan.

Manj ko pet minut je bilo treba, da se je približal čoln, ki ga vodili Grki, kakor je z enim samim pogledom ugotovil Lexman. Pognal se je vanj in pet minut pozneje je bil na mostu bele jahte in gledal, kako je izginil v morju rep monoplane. Kara je bil poleg njega.

»Tako je šlo tisoč pet sto šterlingov,« je pripomnil smehljaje se Grk, »h katerim pristejste še dva tisoč, ki sem jih plačal čuvaju, in imeli boste lepo vsotico, toda so stvari, ki so vredne denarja vsega svetla.«

VII.

T. Ka. se je neke noči ob enajstih vračal ves vesel in zadovoljen z Downing Streeta. Palico je tako vrtel, da je kar ogrožal občinstvo, a redar na voglu ulice ga je lepo pozdravil, ko ga je zagledal in prepoznal, zakaj ni se mu zdelo umestno, da bi ga uradno posvaril.

Odhitel je po stopnicah, vstopil v urad in našel v njem Mansusa, ki je bral večerne liste.

»Ubog! potrpeljši,« je zaklical T. Ka., »bojim se, da ste me morali predolgo čakati, a pojdem pa jutri z menoj na izletek v Devonshire. Dobro vam bo delo, Mansus. Sicer, od kod pa imate to smešno ime?«

»M. ali N.?« je vprašal Mansus odsekano.

»Saj pravim, da vam je začela vzhajati zarja bistrosti,« ga je zbudel T. Ka.

Ko je nato vzel iz notranjega žepa pri telovniku širok sinjmoder tok, ki je vseboval dokument, katerega je s toliko težavo dobil, je postal bolj resen.

»Odkritje revolverja spada med vašo mojstrska dela, Mansus,« je rekel in menil resno.

Mansus je zardel od zadovoljstva, zakaj podrejenosti so Ta. Ksa. imeli radi in ako jih je po-

hvalil, jim je bilo, kakor bi napredovali. Po Mansusovem navodilu so ekbrno pregledali cesto iz Londona v Lews in preiskali vse struge pod njo.

Revolver so našli po tretjem poizkusu med Gaturekom in Horsleyem. Cigav je bil, so lahko ugotovili, ker je imel na kopitu vrezano Vassalarovo ime. Bil je okrašen in svoj čas je moral biti okovan s srebrom. Ročaj je bil iz biserovine.

Očividno dar kakega razbojnika svojemu tovarišu,« je izrazil ob njem T. Ka. svoje mnenje.

Ko je imel v rokah ta revolver, bi bilo njegovo nadaljnje delo lahko, a ko se je temu dokazu pridružil še osnutek grožljivega pisma, ki ga je našel med Vassalarovimi papirji in je bil pisan po naroku, ker je nekatere napačne pisane besede popravila druga roka, je imel vse gradivo zbrano.

Kar je zaključilo preiskavo, je bilo odkritje zavitka onega, na poseben način kemično pripravljene papirja, katerega nekaj listov je T. Ka. v informacijo načelniku in notranjemu ministru ežgal, izpostavljaljoč jih nekaj trenutkov svetlobi električne žarnice. Seveda je s tem napolnil sobo notranjega ministra z ostrim in neprijetnim dimom, zaradi česar so ga prijazno poslali k vragu, toda dokaz je bil le popoln.

T. Ka. je pogledal na uro.

»Kdo ve, če ni prepozno, da bi obiskal gospe Lexman,« je rekel.

»Mislim, da se ji ne bo zdelo nobena ura prepozna,« je menil Mansus.

»Z menoj pojdem, da bom imel družbo,« je rekel pristav.

Pa ju je čakalo razočaranje. Gospe Lexman ni bilo; ne na ponovno zvonjenje električnega zvonce, ne na močno trkanje kladiva na vratih ni bilo nobenega odgovora. Vrata hiše, v kateri je stanov-

vala, je imel vtis, kakor bi bila odšla gospa Lexman daleč iz mesta. Večkrat je odhajala v soboto in se vračala v ponedeljek ali tudi v torek.

Sučajno je bil prav ta večer ponedeljek. T. Ka. ni vedel, kaj bi. Nočni vratar, ki je dal o njej le nedoločno pojasnila, je menil, da bi mogoče dnevni vratar vedel kaj več, in ga je šel budit.

»Da, gospa Lexman je odpotovala, odšla je v nedeljo, čeprav je to nenavaden dan za obiske ob koncu tedna, in vzela s seboj dva kovčega.« — Vrata je še povedal, da je imel vtis, kakor bi bila gospa vznemirjena, a ko sta ga vprašala, da bi podrobno označil njeno razburjenje, je začel z raznimi »veste« in »hočem reči«.

»Vse to mi ni kar nič všečno,« je rekel nenadno T. Ka. »Nekdo mora vedeti o naših razkritjih.«

»Niheč, razen uradov,« je odvrnil Mansus, »kvečjemu če ...«

»Kaj?« je vprašal T. Ka. razdraženo. »Ne dia-

koečite, Mansus, na dan z besedo, kaj mislite?«

»Mislim,« je dejal Mansus premišljeno, »kveč-

jemu, če bi bil mimogrede gospodar hiše na Great James Streetu kaj izdal, ko ve, da smo preiskali stanovanje.«

»O tem se lahko prepričamo,« je odvrnil T. Ka. Poklical je taksi in odpeljala sta se na Great James Street. Ta prometna žila je bila zavita v nočni mir in bilo je treba precej čakati, preden je gospodar vstal. Ko je spoznal T. Ka., je premagal svojo jezo, v kateri bi nabruhl kakega podnajemnika, ki ni imel s seboj ključa, in odpeljal pristava v sprejemnico.

»Saj mi niste rekli, gospod Meredith, da ne smem govoriti,« je obzalujoče odgovoril. »Sicer pa kljub temu nisem govoril o tem z nikomer, razen z nekim gospodom, ki je prišel prav tisti dan.«